

AGRAÏMENTS

M'agradaria expressar el meu més profund agraïment a la Doctora Reyes Barrada per la seva paciència, temps i dedicació que ha fet possible la realització d'aquest treball. Gràcies per la seva orientació i ajuda en aquest intens camí.

ÍNDIX

ABREVIATURES	7
I. INTRODUCCIÓ	13
II. CAPÍTOL I: EL DRET A CONÈIXER L'ORIGEN BIOLÒGIC VS EL DRET A LA INTIMITAT PERSONAL I FAMILIAR.....	17
1. EL DRET A CONÈIXER L'ORIGEN BIOLÒGIC.....	17
1.1 FONAMENT NORMATIU DEL DRET A CONÈIXER L'ORIGEN BIOLÒGIC	18
1.1.1 Àmbit Estatal.....	18
1.1.2 Àmbit internacional.....	21
1.2 EL DRET A CONÈIXER L'ORIGEN BIOLÒGIC EN ELS SUPÒSITS SUSCEPTIBLES DEL SEU EXERCICI.....	25
1.2.1 Filiació per naturalesa: la reproducció assistida	26
1.2.2 Filiació per adopció	30
1.2.3 Diferències essencials entre el nascut per tècniques de reproducció assistida i l'adoptat	37
2. EL DRET A CONÈIXER EL PROPI ORIGEN VS EL DRET A LA INTIMITAT PERSONAL I FAMILIAR.....	40
III. CAPÍTOL II: DRET A CONÈIXER LA IDENTITAT DEL DONANT DE GÀMETES.....	45
1. LA LLEI 14/2006, SOBRE TÈCNIQUES DE REPRODUCCIÓ HUMANA ASSISTIDA: L'ANONIMAT EN LES DONACIONS DE GÀMETES.....	45
2. EL DRET A CONÈIXER LA IDENTITAT DEL DONANT DE GÀMETES.....	47
3. ARGUMENTS A FAVOR DE L'ANONIMAT	50
4. ARGUMENTS EN CONTRA DE L'ANONIMAT.....	53
5. DRET COMPARAT	57
IV. CONCLUSIONS	69
V. BIBLIOGRAFIA.....	73

ABREVIATURES

AAP	Auto de l'Audiència Provincial
art.	Article
BOE	Butlletí Oficial de l'Estat
CCCat	Codi Civil de Catalunya
CE	Constitució Espanyola
CEDH	Conveni Europeu de Drets Humans i Llibertats Fonamentals
F.J	Fonament Jurídic
FIV	Fecundació in vitro
HFEA	Human Fertilisation and Embriology Authority
IA	Inseminació Artificial
IAD	Inseminació artificial amb donant
LTRHA	Llei14/2006, de 26 de maig sobre Tècniques de Reproducció Humana Assistida
Núm.	Número
P.	Pàgina
Pp.	Pàgines
SAP	Sentència de l'Audiència Provincial
STC	Sentència del Tribunal Constitucional
STEDH	Sentència del Tribunal Europeu de Drets Humans
STS	Sentència del Tribunal Suprem
TC	Tribunal Constitucional
TEDH	Tribunal Europeu de Drets Humans
TIG	Transferència intratubàrica de gàmetes
TRA	Tècniques de reproducció assistida
TS	Tribunal Suprem
Vol.	Volum

RESUM

El present treball té per objectiu analitzar el dret a conèixer l'origen biològic dels nascuts per tècniques de reproducció assistida amb material genètic de donant, en concret el dret a conèixer la identitat del donant de gàmetes. S'estudia, així, si existeix alguna causa justificativa que permeti el tractament diferenciat entre els adoptats i els nascuts per aquestes tècniques a l'hora de permetre el coneixement dels propis orígens, donat que s'està davant de situacions d'especial similitud. Amb aquesta finalitat, s'analitzen diversos instruments internacionals, la Constitució Espanyola, el Codi Civil de Catalunya i la Llei 14/2006, de 26 de maig sobre Tècniques de Reproducció Humana Assistida, finalitzant amb un anàlisi comparatiu amb diversos sistemes legislatius de dret comparat.

RESUMEN

El presente trabajo tiene por objetivo analizar el derecho a conocer el origen biológico de los nacidos por técnicas de reproducción asistida con material genético de donante, en concreto el derecho a conocer la identidad del donante de gametos. De esta forma se estudia si existe alguna causa justificativa que permita el tratamiento diferenciado entre los adoptados y los nacidos por estas técnicas a la hora de permitir el conocimiento de los orígenes, ya que se está ante supuestos de especial similitud. Con esta finalidad, se analizan diferentes instrumentos internacionales, la Constitución Española, el Código Civil de Cataluña y la Ley 14/2006, de 26 de mayo sobre Técnicas de Reproducción Humana Asistida, finalizando con un análisis comparativo entre distintos sistemas legislativos de derecho comparado.

ABSTRACT

The present article aims to analyse the right to know the biological origins of the born by assisted reproduction techniques, especially the right to know the donor's identity. Thus, the study pretends to examine whether there exists any justification to allow the differential treatment between adopted people and people conceived by these techniques when they want to know about their origins, since they both present similarities. In order to achieve these objectives, the analysis is focused on different international documents, the Spanish Constitution, the Civil Code of Catalonia and the Law 14/2006, from May 26th of Assisted Human Reproduction Techniques, finishing the article with a comparative law standpoint.

I. INTRODUCCIÓ

El present treball, titulat El dret a conèixer la identitat del donant de gàmetes, té per objectiu analitzar l'element més personal i íntim del dret a conèixer l'origen biològic, és a dir, si els nascuts per tècniques de reproducció assistida amb material genètic d'un donant anònim tenen l'opció d'accedir a informació que identifiqui aquest aportant del material genètic, i per tant, si tenen dret a conèixer la identitat del donant de gàmetes.

El motiu principal que em va impulsar a escollir aquest tema com a objecte d'estudi va ser principalment el desconeixement del mateix i l'oportunitat de poder aprofundir en una matèria que em permetria poder construir la meua pròpia opinió al respecte. Igualment em va resultar interessant la possibilitat de poder tractar un assumpte que es troba en constant debat en l'àmbit jurídic com és l'anonimat de les donacions de gàmetes, sense que s'assoleixi un consens unànim.

Per tal de poder realitzar el treball, vaig haver de cercar i reunir tota la informació possible relativa al dret a conèixer l'origen biològic, la reproducció assistida, l'anonimat dels donants entre d'altres temes tractats al llarg d'aquest estudi, amb la finalitat d'adquirir una coneixença prou sòlida del tema. Per aquest motiu, he analitzat en profunditat la legislació aplicable per raó de la matèria, he consultat manuals i articles jurídics disponibles, valorat les notícies d'interès i les decisions jurisprudencials rellevants al respecte. Això va implicar una gran tasca de recerca de tot allò que pogués ser d'utilitat per a la redacció, així com la necessitat de lectura detallada de cadascuna de les fonts emprades per a la màxima precisió a l'hora de plasmar els coneixements. Aconseguida tota la informació necessària, el principal problema que se'm va plantejar fou l'estructura del treball, és a dir, establir un ordre cronològic correcte que organitzés la informació de forma adequada i entenedora.

La filiació, que és la institució en la qual s'emmarca aquest treball, es definida en el Codi Civil de Catalunya (en endavant CCCat) com la relació jurídica que sorgeix entre un o dos dels progenitors i el seu descendent o descendents, comportant, doncs, un seguit d'efectes derivats d'aquesta vinculació (art. 235-2 CCCat). La reproducció humana i, en conseqüència, la determinació de la filiació, tradicionalment ha estat lligada a la idea de l'acte sexual com a pressupòsit imprescindible per a poder procrear. L'element biològic necessàriament estava lligat a l'element genètic. No obstant, el continu avenç de la

medicina i la biotecnologia ha comportat una ampliació en els mètodes de concepció a través de les tècniques de reproducció assistida, per les quals sexualitat i reproducció ja no han de ser indispensablement la segona conseqüència de la primera. En relació amb el coneixement del propi origen, en la procreació natural, el coneixement dels progenitors biològics no presenta una gran problemàtica, ja que normalment els fills en tindran coneixement i, en cas que no sigui així, existeixen determinades accions destinades a tal fi. El conflicte es presenta quan els pares biològics no coincideixen amb els pares legals, supòsit en que la persona, en algun moment de la seva vida, pugui plantejar-se la necessitat de conèixer d'on prové.

Actualment a Espanya no es permet el coneixement de la identitat del donant de gàmetes als nascuts per tècniques de reproducció assistida amb material de donant. Aquest desconeixement és conseqüència de la Llei de Tècniques de Reproducció Humana, ja que garanteix l'anonimat de les donacions de gàmetes, impedit al fill interessat accedir a informació que identifica al donant. El problema resideix, doncs, en la protecció d'aquest anonimat en detriment del dret del nascut a conèixer la seva procedència biològica, integrat en la dignitat i imprescindible pel desenvolupament de la seva personalitat. La garantia del dret a la intimitat del donant ha generat un debat en molts països comportant en molts d'aquests l'abolició de l'anonimat i col·locant en primer lloc el dret a la dignitat, identitat i a la personalitat del nascut per l'aplicació d'aquestes tècniques.

En referència a l'estructura del treball, aquest està compost per dos capítols. El primer Capítol, titulat El dret a conèixer l'origen biològic vs el dret a la intimitat personal i familiar, té per objecte estudiar aquest dret des d'una perspectiva generalitzada, investigant el seu fonament normatiu tant en l'ordenament jurídic espanyol, especialment la Constitució Espanyola, com en altres instruments a nivell internacional. Posteriorment s'han analitzat els supòsits en que aquest dret pot exercir-se, que són la reproducció assistida i l'adopció, i les diferències que es contemplen a l'hora d'exercir el mateix. També ha estat necessari abordar el conflicte d'interessos provocat per l'eventual col·lisió entre el dret a la intimitat personal i familiar (art. 18.1 CE) i el dret a conèixer el propi origen. Aquests dos drets entren en conflicte cada vegada que es pretén exercir el dret a conèixer l'origen biològic, i doncs, el jutge en cada cas concret haurà de determinar quin dels dos haurà de cedir en favor de l'altre.

El segon Capítol, titulat El dret a conèixer la identitat del donant de gàmetes, aborda el tema de conèixer el propi origen de manera més especialitzada, fent referència en exclusiva als nascuts per tècniques de reproducció assistida amb material genètic de donant. En aquest apartat del treball s'ha realitzat un anàlisi de la Llei 14/2006 que regula les tècniques de reproducció assistida i en especial la regulació que aquesta conté sobre l'anonimat. A continuació s'ha elaborat un llistat amb arguments a favor i en contra de l'anonimat del donant del material genètic obtinguts de diferents fonts, per tal de poder formar una visió complerta dels mateixos. Per últim, s'exposa un anàlisi exemplificatiu de dret comparat en la matèria, després d'indagar en diferents sistemes legislatius de països tant europeus com des de fora d'aquest àmbit.

Un cop conclòs el treball he pogut formalitzar la meva postura a favor del coneixement dels orígens biològics per diferents motius que s'exposen al llarg de l'estudi i la necessitat a Espanya d'un replantejament del sistema legal que instaura l'anonimat de les donacions de gàmetes impossibilitant l'exercici del dret, pel que aquí s'advoca, tant defensat en altres països del nostre entorn cultural.

II. CAPÍTOL I: EL DRET A CONÈIXER L'ORIGEN BIOLÒGIC VS EL DRET A LA INTIMITAT PERSONAL I FAMILIAR

1. EL DRET A CONÈIXER L'ORIGEN BIOLÒGIC

Resulta cada vegada més freqüent en l'actualitat la situació de persones que mai han tingut notícies de la seva família d'origen o desconeixen les persones que les van engendrar. Tanmateix, no sempre es busca una finalitat o un objectiu, sinó que l'ésser humà pot necessitar, per motius purament psicològics, conèixer el seu propi origen, o tenir la possibilitat de buscar el mateix¹.

La transcendència d'aquest coneixement rau fonamentalment en que contribueix al desenvolupament de la personalitat, incidint en el procediment de maduració personal així com en la formació de la pròpia identitat, íntimament relacionat amb la dignitat, l'autoestima i el correcte i ple desenvolupament de la persona (art. 10.1 CE). Es tracta del desig de trobar-se un mateix, buscar informació sobre el seu passat que no tant de retrobament amb els pares biològics².

Existeixen diferents instruments legals que permeten aquesta cerca del propi origen, no només en l'àmbit estatal sinó que aquest dret a conèixer l'origen biològic també el trobem regulat en diversos tractats i documents internacionals, que, d'aquesta forma, permeten el ple desenvolupament de la personalitat.

¹ GÓMEZ BENGOCHEA, Blanca. *Derecho a la identidad y filiación: búsqueda de orígenes en adopción internacional y en otros supuestos de filiación transfronteriza*. Madrid: Dykinson, S.L, 2007. Pp. 34.

² Ídem.

1.1 FONAMENT NORMATIU DEL DRET A CONÈIXER L'ORIGEN BIOLÒGIC

1.1.1 Àmbit Estatal

En la Constitució Espanyola (en endavant CE) no existeix expressament reconegut un dret a conèixer el propi origen, però aquest es troba recollit implícitament en les disposicions 10, 15, 18.1 i 39.2 de la Norma fonamental.

La dignitat proclamada en l'article 10 CE es defineix com aquella característica pròpia i inseparable de tota persona pel simple fet de ser-ho, de la qual se'n deriva un dret al lliure desenvolupament de la personalitat humana a través de l'exercici dels drets inviolables i irrenunciables que li són inherents³. Segons GARRIGA GORINA, dins d'aquests drets inherents a la persona es troba el dret a la identitat, del qual no existeix, com s'ha dit, una referència explícita en la Carta Magna, i que ha estat definit com *el conjunto de caracteres por los cuales el individuo define su personalidad propia y se distingue de sus semblantes*, com a manifestació de la seva personalitat⁴. En aquest sentit, podem afirmar que la dignitat també està formada per aquesta identitat, i que la possibilitat de conèixer el propi origen és vital per poder assolir un ple desenvolupament de la personalitat tal i com es desprèn de la Constitució. Per tant, la negació de tota possibilitat a conèixer el propi origen suposa un atemptat contra el dret fonamental a la dignitat inclòs en l'article 10.1 CE.

La jurisprudència dels últims anys també ha vingut recolzant aquest dret a conèixer la procedència biològica apreciant el mateix *como un derecho fundamental, y así si se considera ese derecho como afectante a la dignidad personal, encontrará su apoyo en el artículo 10.1 de la Constitución Española*⁵. En la mateixa línia, el Tribunal Suprem (en endavant TS) ha afirmat que el dret de la persona a conèixer la seva vertadera filiació *afecta a su dignidad y al libre desarrollo de la personalidad, derechos ambos fundamentales reconocidos en el artículo 10.1 de la Constitución*⁶.

RIVERO HERNÁNDEZ considera que el dret a conèixer el propi origen *es una cuestión que habría que llevar incluso al terreno de los derechos de la personalidad, y tener una*

³ GARRIGA GORINA, Margarita. *La adopción y el Derecho a conocer la filiación de origen. Un estudio legislativo y jurisprudencial*. Navarra: Aranzadi, 2000. Pp. 247.

⁴ Ídem.

⁵ SAP Saragossa (secció 5ª) de 27 de maig de 2005, F.J. 4rt. (JUR 2005/133555). Ponent: Il·lm. Sr. D. Juan Ignacio Medrano Sánchez.

⁶ STS (Sala Civil) de 26 de gener de 1993, F.J. 2n. (RJ 1993/364). Ponent: Il·lm. Sr. D. Teófilo Ortega Torres.

*protección y tratamiento a ese nivel. El conceder a todo nacido el buscar y poder encontrar jurídicamente a sus padres es un derecho que a nadie le puede ser negado, es o debe ser un auténtico derecho de la personalidad*⁷. De forma semblant, QUESADA GONZÁLEZ, entén que el dret a conèixer la filiació d'origen ha de ser elevat a la categoria de dret de la personalitat en tant que dignifica a la persona i contribueix al desenvolupament de la personalitat des d'una doble perspectiva: material, perquè, un cop determinada la filiació, els pares es veuran obligats a atendre les necessitats del menor, i espiritual perquè potencia el lliure desenvolupament de la personalitat del fill⁸.

El dret a la integritat física i moral, consagrat en l'article 15 CE, també es podria veure vulnerat en cas de denegar a aquelles persones que així ho vulguin la cerca d'informació sobre els seus orígens. La falta d'informació pot comportar determinats conflictes a l'hora de diagnosticar o realitzar algun tractament mèdic, així com donar lloc a certs problemes psicològics causats per aquesta ignorància⁹. Aquesta adveració es pot exemplificar amb el fonament jurídic quart de la sentència de l'Audiència Provincial de Saragossa de 27 de maig de 2005 on es proclama el següent: *Por otra parte la negación al conocimiento del origen biológico supone la privación del goce de la propia entidad, lo que conculcaría el artículo 15 de la Constitución Española, que consagra el derecho a la integridad moral de la persona*¹⁰. Un clar exemple d'aquesta afectació podria ser un nascut per TRA a través de la donació de gàmetes el qual pateix una malaltia hereditària i al desconèixer aquest donant resulta més complicat el diagnòstic o tractament.

En relació amb l'article 18.1 CE, aquest també afecta al dret a conèixer el propi origen en la seva vessant positiva, és a dir, la possibilitat de controlar la informació sobre un mateix. Així doncs, el coneixement per part de cadascú d'aquelles circumstàncies que constitueixen el seu àmbit privat i familiar, com seria en aquest cas la procedència biològica, també forma part del dret a la intimitat¹¹.

⁷ RIVERO HERNÁNDEZ, Francisco. *La filiación en Cataluña en el momento actual*. Quaderns de ciències socials, núm 6, 1984 p. 143.

⁸ QUESADA GONZÁLEZ, Mª Corona. *El derecho (¿constitucional?) a conocer el propio origen biológico*. Anuario de derecho civil. 1994, Vol.47, n° 2. pp. 245-302, p. 246.

⁹ GARRIGA GORINA, Margarita. *La adopción y el Derecho a conocer la filiación de origen. Un estudio legislativo y jurisprudencial*. Navarra: Aranzadi, 2000. Pp. 248.

¹⁰ SAP Saragossa (secció 5^a) de 27 de maig de 2005, F.J. 4rt. (JUR 2005/133555). Ponent: Il·lm. Sr. D. Juan Ignacio Medrano Sánchez.

¹¹ GARRIGA GORINA, Margarita. *La adopción y el Derecho a conocer la filiación de origen. Un estudio legislativo y jurisprudencial*. Ob. Cit. Pp. 249.

Pel que fa al dret a la intimitat de l'article 18.1 CE, amb la seva col·lisió amb el dret a conèixer el propi origen, cal valorar la incidència de la seva respectiva protecció, els subjectes protegits i l'interès que protegeixen cadascun. Aquells qui poden veure afectada la seva intimitat seran diferents depenent davant del supòsit en que ens trobem: adoptat, adoptant, donant o la mare soltera en cas d'aplicació de TRA heteròloga. En cada cas diferent s'haurà de fer una ponderació dels interessos en conflicte i així determinar quin dret haurà de cedir. Aquest tema s'abordarà posteriorment amb més detall en aquest mateix treball, ja que aquest dret suscita més controvèrsia que la resta de drets que estem analitzant.

Altrament, l'article 39.2 CE estableix com a principi rector de la política social i econòmica, la investigació de la paternitat. Segons VIDAL PRADO, en l'article 39.2 CE, en relació amb la resta d'articles ja analitzats, pot fonamentar-se aquest dret a conèixer l'origen biològic, a més de tenir l'oportunitat, d'investigar la paternitat per tal d'exigir el compliment de determinades obligacions civils i econòmiques¹².

Tot i aquest reconeixement del dret a conèixer el propi origen, el Tribunal Constitucional (en endavant TC) ha interpretat el terme "possibilitarà" del precepte 39.2 CE entenent que el dret a investigar la paternitat no és un dret absolut, sinó que es tracta d'un dret limitat que no pot ser prohibit pel legislador però sí modulats. S'entén que per a poder-lo exercir hauran de concórrer un seguit de requisits o supòsits determinats, ja que en determinades ocasions pot entrar en conflicte amb altres drets considerats fonamentals. El fet que l'article 39.2 CE es trobi ubicat en el Capítol de la Constitució relatiu als principis rectors de la política social i econòmica, i doncs fora dels drets fonamentals, implica que la seva funció consisteixi en informar la legislació positiva, la pràctica judicial i l'actuació dels poders públics (art. 53 CE). En conseqüència, els poders públics sí queden obligats per aquesta norma, però la conducta del precepte 39.2 CE no pot ser exigida pels ciutadans si no existeix una llei que la desenvolupi¹³. Aquesta idea es desprèn de la sentència 166/1999 del TC en la qual es decreta *que la Constitución ordena al legislador que «posibilite» la investigación de la paternidad, lo que no significa la existencia de un derecho incondicionado de los ciudadanos que tenga por objeto la*

¹² VIDAL PRADO, Carlos. *El derecho a conocer la filiación biológica (con especial atención a la filiación materna)*. Revista jurídica de Navarra. 1996, núm. 22. pp. 265-282, p. 266.

Disponible a: http://www.navarra.es/home_es/Indices/Buscador/?q=carlos+vidal+prado

¹³ GÓMEZ BENGOCHEA, Blanca. *Derecho a la identidad y filiación. Búsqueda de orígenes en adopción internacional y en otros supuestos de filiación transfronteriza*. Ob. Cit. Pp. 65.

*averiguación, en todo caso y al margen de la concurrencia de causas justificativas que lo desaconsejen, de la identidad de su progenitor*¹⁴.

Dins de la legislació espanyola, s'ha de fer igualment menció, a més de la CE, a la Llei 14/2006, sobre Tècniques de Reproducció Humana Assistida¹⁵ (en endavant LTRHA) ja que aquesta conté normes relatives al coneixement dels orígens dels nascuts per aquestes tècniques. Doncs bé, la citada Llei comporta un obstacle a l'hora de fer efectiu el dret a conèixer l'origen biològic, ja que la mateixa promulga l'anonimat dels donants (art. 5.5), impedit d'aquesta manera que les persones nascudes mitjançant tècniques de reproducció assistida puguin conèixer la seva procedència.

Per tant, tot i la previsió del dret a conèixer el propi origen de la norma fonamental, les persones que han nascut per l'aplicació de tècniques de reproducció assistida amb aportació de material genètic de donant, no tenen garantit aquest dret per la previsió de la LTRHA sobre l'anonimat dels donants.

1.1.2 Àmbit internacional

En l'àmbit internacional existeixen diferents convenis multilaterals que protegeixen i reconeixen el dret a conèixer l'origen biològic, ja sigui de manera directa o indirecta mitjançant altres drets. Concretament, existeixen acords que han estat ratificats per Espanya i, com a conseqüència, s'ha requerit d'una adaptació de la legislació interna a l'efecte de complir amb el contingut de dits instruments (art. 10.2 CE). El dret a conèixer el propi origen, apareix amb freqüència lligat a la identitat personal i, consegüentment, no es troba regulat expressament sinó a través d'aquest segon dret. Per aquest motiu, la protecció que es realitza a nivell internacional del dret a la identitat no ignora el coneixement de la filiació biològica. En canvi, el dret a la identitat no serà l'únic dret a partir del qual es podrà reproduir el dret al coneixement biològic, com s'exposa a continuació, per ordre cronològic:

El Conveni Europeu per a la Protecció dels Drets Humans i de les Llibertats Fonamentals, signat a Roma el 4 de novembre de 1950 i ratificat per Espanya el 26 de setembre de

¹⁴ STC núm. 116/1999 de 17 de juny de 1999, F.J. 15è. (RTC/1999/116). Ponent: Don Pablo García Manzano.

¹⁵ Llei 14/2006, de 26 de maig, sobre Tècniques de Reproducció Humana assistida. BOE, 27 de maig, núm 126, pp. 19947 a 19956

1979¹⁶, no fa una menció expressa a la possibilitat de conèixer la filiació d'origen, però l'ús de conceptes indeterminats en la redacció del seu precepte 8è, el qual protegeix la vida privada i familiar, ha comportat la necessitat d'interpretació d'aquests termes per part del Tribunal Europeu de Drets Humans (en endavant TEDH)¹⁷. Fou en el cas Mikulic contra Croàcia¹⁸ en el que el TEDH es va pronunciar sobre aquest article 8, considerant que els processos de filiació dirigits a establir la paternitat i la veritat biològica guarden una directa relació amb la vida privada¹⁹.

En l'assumpte Mikulic, la demandant, una nena de cinc anys nascuda fora de matrimoni i representada per la seva mare, es queixava de la lentitud del procediment en la cerca de la paternitat per la inexistència en el dret croata de mesures que permetessin al tribunal obligar al pare a sotmetre's a les proves biològiques sol·licitades. El Tribunal va haver d'efectuar una ponderació entre l'interès dels individus a obtenir informació important per a la seva identitat i l'interès de la contrapart a negar-se a sotmetre's a determinades proves mèdiques. La Cort planteja que aquests endarreriments van en contra del dret a la vida privada, ja que no li han permès tenir certesa sobre la seva identitat personal²⁰. El TEDH afirma que *el respeto a la vida privada exige que todos puedan ser capaces de establecer los detalles de su identidad como seres humanos individuales y que el derecho de una persona a tal información es de gran importancia por sus implicaciones formativas para su personalidad*²¹. A més, el TEDH estableix que l'article 8 no només protegeix les relacions familiars (inexistents entre la filla i el demandat per la falta de determinació de la filiació), sinó també la vida privada, que *incluye la integridad física y psíquica de la persona y puede, a veces, abarcar aspectos de la identidad física y social de una persona. El respeto por la "vida privada" debe también comprender, hasta cierto punto, el derecho a establecer relaciones con otros seres humanos*²², referint-se a relacions distintes a les familiars.

¹⁶ Conveni per a la Protecció dels Drets Humans i les Llibertats Fonamentals (CEDH) signat a Roma el 4 de novembre de 1950. (BOE, 10 de octubre de 1979, núm. 243, pp. 23564 a 23570).

¹⁷ GÓMEZ BENGOCHEA, Blanca. *Derecho a la identidad y filiación: búsqueda de orígenes en adopción internacional y en otros supuestos de filiación transfronteriza*. Ob. Cit. Pp. 55.

¹⁸ STEDH Cas Mikulic v. Croàcia (núm. 53176/1999) de 7 de febrer de 2002.

¹⁹ GÓMEZ BENGOCHEA, Blanca. *Derecho a la identidad y filiación: búsqueda de orígenes en adopción internacional y en otros supuestos de filiación transfronteriza*. Ob. Cit. Pp. 57.

²⁰ STEDH Cas Mikulic v. Croàcia (núm. 53176/1999) de 7 de febrer de 2002, F.J. 49è.

²¹ STEDH Cas Mikulic v. Croàcia (núm. 53176/1999) de 7 de febrer de 2002, F.J. 54è.

²² STEDH Cas Mikulic v. Croàcia (núm. 53176/1999) de 7 de febrer de 2002, F.J. 53è.

En relació igualment al dret a la vida privada, el mateix Tribunal, en el cas Gaskin contra Regne Unit, va afirmar amb contundència, que el respecte a la vida privada exigeix que tots puguin ser capaços d'establir els detalls de la seva identitat com a éssers humans i que el dret de la persona a tal informació és de gran importància per les implicacions formatives per a la personalitat de cadascú²³.

EL TEDH també ha defensat el dret a conèixer el propi origen en la resolució Godelli contra Itàlia²⁴, en el sentit que *los Estados deben poder elegir los medios que consideren más adecuados para garantizar equitativamente la conciliación entre la protección de la madre y la demanda legítima del interesado a tener acceso a sus orígenes en el respeto del interés general*²⁵. La Cort va considerar que en aquest cas la demandant no havia gaudit dels medis suficients d'accés a informació sobre la seva família biològica que li permetin establir determinades arrels de la seva història²⁶. En conseqüència, hauran de ser els Estats els que vetllin per permetre aquest dret, adoptant els mecanismes necessaris pel seu correcte exercici.

En quant al dret a la vida personal i familiar, el TEDH no considera que aquest hagi de ser absolut, sinó que també conté certes limitacions. En el cas Rocío Menéndez García contra Espanya²⁷, la demandant, com a suposada néta, va presentar als tribunals espanyols una demanda sol·licitant que el seu pare, difunt l'any 1974, fos reconegut com a fill biològic de V.T.A. Els tribunals espanyols van determinar que la reclamació de filiació corresponia únicament al fill, de manera que la demandant no estava legitimada per a exercir aquella acció. En arribar la demanda al Tribunal Europeu, aquest va estimar que, el reconeixement com néta de la demandant sí tenia una incidència en la vida privada. No obstant, també va recordar que *el interés en el conocimiento de la identidad varía en función del grado de parentesco de los ascendientes (...) y los medios para efectuar esta ponderación es la regulación de las condiciones de concesión de la capacidad para actuar en las demandas de reconocimiento de paternidad*²⁸. El TEDH va estimar, en conseqüència, que *en el presente asunto, ni el rechazo a conceder a la demandante capacidad para actuar con el fin de solicitar la declaración de filiación de su padre frente*

²³ STEDH Cas Gaskin v. Regne Unit (núm. 10454/1983) de 7 de juliol de 1989, F.J. 39è.

²⁴ STEDH Cas Godelli v. Itàlia (núm. 33783/2009) de 25 de setembre de 2012.

²⁵ STEDH Cas Godelli v. Itàlia (núm. 33783/2009) de 25 de setembre de 2012, F.J. 67è.

²⁶ STEDH Cas Godelli v. Itàlia (núm. 33783/2009) de 25 de setembre de 2012, F.J. 68è.

²⁷ STEDH Cas Rocío Menéndez García v. Espanya (núm. 21046/2007) de 5 de maig de 2009.

²⁸ STEDH Cas Rocío Menéndez García v. Espanya (núm. 21046/2007) de 5 de maig de 2009, F.J. 2n.

a V.T.A., ni la ausencia de una acción directa que permita reconocer esta relación pueden ser consideradas como desproporcionadas o arbitrarias a la luz de los intereses en juego y del impacto reducido de esta relación en la vida privada de la demandante²⁹.

La Convenció de Nacions Unides sobre Drets del Nen, de 20 de novembre de 1989³⁰ també conté normes d'interès per a l'assumpte que es tracta. Aquesta fou ratificada per Espanya el 30 de novembre de 1990. En aquest text trobem explícita la protecció del dret a la identitat del nen en els següents termes (art. 8.1 i 2): *1. Los Estados Partes se comprometen a respetar el derecho del niño a preservar su identidad (...). 2. Cuando un niño sea privado ilegalmente de alguno de los elementos de su identidad o todos ellos, los Estados Partes deberán prestar la asistencia y protección adecuadas con miras a restablecer rápidamente su identidad.* En l'article 7 de la mateixa Convenció s'afegeix el dret al nen *en la medida de lo posible, a conocer a sus padres y a ser cuidado por ellos*, havent de vetllar els Estats per l'aplicació d'aquests dret de conformitat tant amb la seva legislació nacional com amb els tractats internacionals ratificats en aquest àmbit.

La Carta Europea dels Drets dels Nens de 1990³¹ aprovada pel Parlament Europeu el 8 de juliol de 1992, reconeix de forma expressa l'existència d'aquest dret a la identitat dels nens relacionat amb els coneixement dels seus orígens, manifestant-ho de la següent manera: *todo niño tiene derecho a la protección de su identidad, y dado el caso, deberá poder conocer ciertas circunstancias relativas a sus orígenes biológicos, con las limitaciones que impongan las legislaciones nacionales para la protección de los derechos de terceras personas. Se deberán determinar las condiciones bajo las cuales se otorgarán al niño las informaciones relativas a sus orígenes biológicos así como las condiciones necesarias para proteger al niño de la divulgación de dichas informaciones por terceros* (Principi núm. 11).

El Conveni de la Haya sobre Protecció del Nen i Cooperació en matèria d'adopció internacional³², de 20 de maig de 1993 en seu article 30 disposa el següent: *1. Las autoridades competentes de un Estado contratante asegurarán la conservación de la información de la que dispongan relativa a los orígenes del niño, en particular la*

²⁹ STEDH Cas Rocío Menéndez García v. Espanya (núm. 21046/2007) de 5 de maig de 2009, F.J. 2n.

³⁰ Convenció sobre els Drets del Nen, adoptada per l'Assemblea General de las Nacions Unides el 20 de novembre de 1989. (BOE, 32 de desembre de 1990, núm.313, pp. 38897-38904).

³¹ Carta Europea dels Drets del Nen de 21 de setembre de 1992 (DOCE n° C 241).

³² Conveni relatiu a la protecció del nen i a la cooperació en matèria d'adopció internacional, fet a La Haya el 29 de maig de 1993. (BOE, 1 d'agost de 1995, núm. 182, pp. 23447 a 23454).

información respecto a la identidad de sus padres, así como la historia médica del niño y de su familia. 2. Dichas autoridades asegurarán el acceso, con el debido asesoramiento, del niño o de su representante a esta información en la medida en que lo permita la Ley de dicho Estado. El Conveni de la Haia estableix que s'ha de garantir l'accés a la informació sobre l'origen. No obstant, existeix una limitació prou transcendent que comporta barreres per a que aquesta garantia sigui eficaç perquè, d'una banda, és possible que l'Estat d'origen retengui la informació i, d'altra, l'accés està condicionat al que estableixi la llei de l'Estat on es troba la informació. Bàsicament, aquesta redacció comporta la dependència de la legislació de cada Estat per a comprovar si permet el coneixement d'aquesta informació³³.

En totes aquestes normes i interpretacions jurisprudencials fins el moment citades, pot apreciar-se que es reconeix un dret a la identitat, que parteix del nom però que es desenvolupa fins les relaciones familiars i, concretament, el dret del nascut a conèixer la identitat dels seus pares biològics, en la mesura possible. Per aquest motiu, sorgeix un deure per a l'Estat de respectar aquesta identitat i de prestar l'assistència i protecció apropiades per a restablir aquesta identitat en cas que es vegi afectada. Es desprèn, doncs, que dins d'aquestes mesures es troba l'accés a la justícia i la possibilitat de determinar la vertadera identitat dels progenitors³⁴.

1.2 EL DRET A CONÈIXER L'ORIGEN BIOLÒGIC EN ELS SUPÒSITS SUSCEPTIBLES DEL SEU EXERCICI

El concepte de filiació fa referència a la relació jurídica que sorgeix entre un o dos dels progenitors i el seu descendent o descendents (art. 235-2.2 CCCat³⁵).

Tradicionalment, la filiació es trobava únicament vinculada de manera inseparable tant a les dades biològiques com genètiques, és a dir, el fill o filla descendia no només biològicament, sinó també genèticament i, per tant, el material reproductor provenia del progenitor³⁶.

³³ GARRIGA GORINA, Margarita. *La adopción y el Derecho a conocer la filiación de origen. Un estudio legislativo y jurisprudencial*. Ob. Cit. Pp. 216.

³⁴ CORRAL TALCIANI, Hernán. *Intereses y derechos en colisión sobre la identidad del progenitor biológico: los supuestos de la madre soltera y del donante de gametos*. Revista Ius et Praxis, núm 2, 2010, pp. 57 – 88. P. 63.

³⁵ Llei 25/2010, de 29 de juliol, del Llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i a la família. BOE, 21 d'agost de 2010, núm. 203. Pp. 73429 a 73525. DOGC de 5 d'agost de 2010, núm. 5686.

³⁶ DEL POZO CARRASCOSA, Pedro; BOSCH CAPDEVILA, Esteve; VAQUER ALOY, Antoni. *Derecho Civil de Cataluña. Derecho de familia*. Madrid: Marcial Pons, 2013. pp 385.

Com a conseqüència dels diferents avenços tecnològics, biològics i mèdics avui en dia s'han hagut de plantejar noves qüestions ètiques i jurídiques entorn la filiació, ja que és possible el naixement d'una persona a través de les diferents tècniques de reproducció assistida (en endavant TRA). La principal novetat rau en la no existència de relacions sexuals per a procrear, desconnectant, doncs, sexualitat i reproducció. Així pot entrar en joc la intervenció d'un tercer que actua com a donant de gàmetes fent possible aquesta reproducció i que introdueix un seguit de problemes que requereixen de solució, com pot ser la possibilitat del nascut a conèixer aquest donant.

El Codi Civil Catalunya preveu en el seu article 235-1 les classes de filiació existents. Aquest divideix la filiació en dos tipus diferenciats: la filiació per naturalesa i la filiació per adopció. La filiació per naturalesa sorgeix tant de la procreació natural com de la reproducció assistida, com es veurà a continuació, mentre que la filiació per adopció es constitueix a través d'una resolució de l'autoritat judicial.

El mateix text normatiu indica que tota filiació produeix els mateixos efectes civils (art. 235-2.1 CCCat) i, doncs, que no existiran diferències de tracte entre ambdues, tot i que també s'inclouen uns efectes específics per a la filiació adoptiva basats en el trencament de lligams amb la família originària (art. 235-2.1 *in fine* CCCat).

1.2.1 Filiació per naturalesa: la reproducció assistida

Un dels canvis més importants en els últims temps en dret de família ha estat en matèria de filiació, com a resultat de l'evolució tecnològica que ha portat fins els nostres dies la reproducció assistida. Aquestes han comportat una separació total entre la reproducció humana i la sexualitat, contribuint, doncs, a un replantejament de l'organització existent ja que s'han produït noves situacions que anteriorment el Dret no havia tingut sota el seu control. Un exemple d'aquestes noves situacions és poder utilitzar el material genètic de persones anònimes amb finalitats reproductives per a parelles sense possibilitat de tenir fills a través de les relacions sexuals³⁷.

Per reproducció assistida entenem el conjunt de tècniques mèdiques o quirúrgiques destinades a obtenir un embaràs en els casos en que per vies naturals no és possible, com per exemple per infertilitat d'algun dels progenitors, dones sense parella o fins tot dones

³⁷ Ídem.

en edats avançades. Ens trobem doncs, davant d'una reproducció sense sexe, ampliant els tipus de família als quals hem estat habituats al llarg del anys³⁸.

Abans de l'aparició d'aquestes tècniques, la reproducció només era possible a través de les relacions sexuals. La persona que deixava embarassada la dona era necessàriament el pare, qui aportava el material genètic, de la mateixa manera que la dona que tenia el nen dins del seu ventre ho feia sempre amb els seus propis òvuls³⁹. No obstant, amb l'aparició de les TRA, aquest vincle biològic i genètic ha estat dissociat i substituït per la voluntat de qui desitja ser progenitor, amb independència de l'origen del material reproductor utilitzat⁴⁰.

Dins les TRA i des d'una perspectiva biològica només existeix una paternitat genètica, mentre que la maternitat pot dividir-se ja que, per un costat, existeix una maternitat biològica plena, quan la mare ha gestat el seu fill amb el seu propi òvul i, per l'altre, seran distintes les persones que aportaran òvuls (maternitat genètica) o la gestació (maternitat de gestació)⁴¹. Pel que refereix a les mares, es manté el principi clàssic de determinació de la filiació materna a través del part, de tal manera que serà mare aquella dona qui doni a llum al nascut, independentment que el material genètic utilitzat no fos el seu (art. 235-3 CCCat). En relació amb els homes, si els gàmetes procedeixen d'un tercer serà necessari el seu consentiment, el qual suposarà la determinació de la filiació paterna i la ruptura de tot vincle de filiació entre el nascut i el donant⁴² (art. 235-13 CCCat).

Les tècniques de reproducció assistida es troben actualment regulades en la Llei 14/2006 de 27 de maig, sobre Tècniques de Reproducció Humana Assistida. El seu antecedent, que va introduir per primera vegada la regulació de la matèria en territori espanyol, és la Llei 35/1988, sobre Tècniques de Reproducció Assistida⁴³. El CCCat recull i organitza, dins de la filiació per naturalesa, els supòsits i els efectes d'aquestes tècniques en els

³⁸ LAMM, Eleonora. *La importancia de la voluntad procreacional en la nueva categoría de filiación derivada de las técnicas de reproducción asistida*. Revista de Bioética y Derecho 2012, núm 24. Pp. 76-91, p.78. Disponible a Internet: http://www.ub.edu/fildt/revista/pdf/RByD24_Master.pdf

³⁹ *Ibidem*, p. 80.

⁴⁰ BARBER CÁRCAMO, Roncesvalles. *Reproducción asistida y determinación de la filiación*. REDUR 8. 2010. Pp. 25-37, p 28. Disponible a Internet: <http://www.unirioja.es/dptos/dd/redur/numero8/barber.pdf>

⁴¹ GARCÍA CANTERO, Gabriel. *La filiación en el caso de la utilización de técnicas de reproducción asistida*. Cuadernos de bioética. 1999, núm. 39. Pp. 479-494, p. 488. Disponible a: <http://aebioetica.org/revistas/1999/3/39/478.pdf>

⁴² TAMAYO HAYA, Silvia. *Hacia un nuevo modelo de filiación basado en la voluntad de las nuevas sociedades contemporáneas*. Revista Digital Facultad de Derecho. 2013, núm 6, pp. 261-316, p. 229.

⁴³ Llei 35/1988, de 22 de novembre, sobre Tècniques de Reproducció Assistida. BOE, 24 de novembre de 1988, núm 282, pp. 33373 a 33378.

articles 235-8 i 235-13. Com aspecte rellevant, principal objecte d'estudi d'aquest treball, la regulació vigent impedeix al nascut a través de l'aplicació d'aquestes tècniques conèixer la identitat del seu progenitor biològic quan la cèl·lula genètica procedeix d'un donant anònim.

La LTRHA indica el seu àmbit d'aplicació en l'article 1, centrant-nos pel nostre interès en l'apartat 1.a), el qual indica el següent:

1. *Esta ley tiene por objeto:*

a) *Regular la aplicación de las técnicas de reproducción humana asistida acreditadas científicamente y clínicamente indicadas.*

En l'annex de la mateixa Llei trobem, per remissió al mateix en l'article 2, les tècniques que estan acreditades tant científicament com clínicament, tal i com requereix l'article 1. Aquestes tècniques són les següents:

- Inseminació artificial (IA).
- Fecundació *in vitro* (FIV).
- Transferència intratubàrica de gàmetes (TIG).

En referència a l'origen dels gàmetes, les TRA poden dividir-se en homòlogues i heteròlogues. Són homòlogues aquelles en que ambdues gàmetes procedeixen de la parella, mentre que les heteròlogues es caracteritzen perquè una de les gàmetes o les dues procedeixen de donants aliens a la parella⁴⁴. D'aquesta manera, qualsevol de les tres tècniques mencionades en la LTRHA poden realitzar-se per qualsevol d'aquests dos procediments.

Per inseminació artificial entenem la introducció dels espermatozous a l'úter de la dona. A partir d'aquí, la fecundació s'efectua de la mateixa manera que en el procés fisiològic normal⁴⁵.

En la fecundació *in vitro* la unió de les dues cèl·lules sexuals es produeix en l'exterior de l'aparell reproductor femení i posteriorment s'introdueixen en l'úter⁴⁶.

⁴⁴ SANTAMARÍA SOLÍS, Luis. *Aspectos bioéticos de las técnicas de reproducción asistida*. Revista Cuadernos de bioética 2000, núm. 41. Pp. 37-47, p. 38. Disponible a Internet: <http://aebioetica.org/revistas/2000/1/41/37.pdf>

⁴⁵ *Ibíd*em, p. 39.

⁴⁶ *Ibíd*em, p. 42.

La transferència intratubàrica de gàmetes consisteix en col·locar directament, a través dels aparells especialitzats, els òvuls i els espermatozous en les trompes de l'aparell reproductor femení, de tal manera que la fertilització transcorri en el lloc natural⁴⁷.

Com s'ha dit, aquest tipus de reproducció es troba actualment encabit dins de la filiació per naturalesa, ja que així ho proclama la secció segona del capítol cinquè del títol tercer del CCCat. Tanmateix, resulta evident que la fecundació assistida, al no contenir cap tipus de relació sexual, es diferencia de la procreació natural. El legislador català, doncs, ha entès que no pot considerar-se filiació per adopció la del fill o filla concebut per reproducció assistida per la dissimilitud en la realització de la fecundació entre ambdues filiacions, ja que en la reproducció assistida, com ja s'ha mencionat, no hi ha contacte sexual.

Tot i aquesta classificació, un sector de la doctrina defensa la necessitat de regular i estructurar un tercer tipus de filiació, *ja que les TRA provoquen la dissociació de l'element genètic, biològic i volitiu en diferents persones, passant a ser aquest últim el decisiu en la determinació de la filiació mentre que en la filiació per naturalesa la determinació de la filiació tendeix a assegurar la identitat personal en referència a la realitat biològica*, creant així un seguit de situacions que requereixen de solucions pròpies⁴⁸. En aquest sentit, BARBER CÁRCAMO defensa l'establiment un tercer tipus de determinació de la filiació com a conseqüència de preponderància dels interessos i la voluntat dels progenitors davant dels interessos dels fills⁴⁹.

En les TRA és necessari fer referència a l'element volitiu, *en aquest cas la voluntat de generar un nou ésser humà a través de l'aplicació de les tècniques de reproducció assistida que substitueix la dada biològica convertint en pare o mare legal a qui presta el seu consentiment per a aquelles*⁵⁰. La voluntat en aquests casos és essencial com a element diferenciador de les TRA amb la procreació natural, ja que en aquesta última preval el vincle biològic (arts. 235-23 a 235-29 CCCat), mentre que en la filiació derivada de les TRA és transcendent l'element volitiu. Alhora, l'element volitiu permet marcar un règim d'impugnació diferenciat al cas de procreació natural. En la filiació per naturalesa,

⁴⁷ Ibídem, p. 39.

⁴⁸ LAMM, Eleonora. *La importancia de la voluntad procreacional en la nueva categoría de filiación derivada de las técnicas de reproducción asistida*. Ob. Cit. p. 87.

⁴⁹ BARBER CÁRCAMO, Roncesvalles. *Reproducción asistida y determinación de la filiación*. Ob. Cit. p. 29.

⁵⁰ Ídem.

la impugnació es basa en la falta de vincle biològic, i al mancar aquest element en cas de la reproducció assistida, en aquest últim supòsit el fonament per impugnar recau sobre l'element volitiu, de tal manera que tan sols podrà impugnar qui no va consentir la pràctica d'aquestes tècniques (art. 8.1 LTRHA)⁵¹. Tot i l'existència d'aquest consentiment, si el mateix està dotat d'algun vici (intimidació, error, incapacitat) aquest podrà ser impugnat, de manera que, si aquest és declarat nul, la filiació també serà nul·la per vici en el consentiment.

En relació amb el tema principal d'aquest treball, i un cop conegudes les tècniques de reproducció assistida, és necessari destacar que els fills que neixen per l'ús d'una tècnica homòloga de reproducció assistida, si el progenitor legal ha prestat el seu consentiment, res impedeix la investigació de la paternitat. D'igual forma succeeix amb els fills nascuts per procreació natural, els quals també gaudeixen del dret a conèixer el propi origen, ja que el mateix pot fer-se efectiu mitjançant les corresponents accions de reclamació i impugnació de la filiació (arts. 235-15 a 235-29 CCCat). Per contra, els nascuts per tècniques heteròlogues de reproducció assistida no podran conèixer la identitat del donant del material genètic, ja que així ho determina la LTRHA en el seu article 5.5. En definitiva, el tractament diferenciat dels diferents supòsits en relació amb el dret a conèixer el propi origen comporta una desigualtat, en la meua opinió, injustificada.

1.2.2 Filiació per adopció

La filiació per adopció es troba regulada en els articles 235-30 a 235-52 del CCCat. En aquest tipus de filiació l'objectiu últim és crear un nou vincle de parentiu entre l'adoptant i la seva família amb l'adoptat, establint-se entre totes elles les mateixes relacions que resulten de la filiació per naturalesa (art. 235-2.2 CCCat).

Per tal de poder constituir la filiació per adopció és necessària l'existència de voluntat per part dels adoptants, així com un llarg procediment d'adopció en el qual s'hauran de complir determinats requisits amb la finalitat d'obtenir una resolució judicial que estableixi aquesta relació paternofilial. Com s'ha indicat, el fi últim de l'adopció és la creació d'un nou estatus familiar per a aquest adoptat, que s'integra a tots els efectes legals en la seva família adoptiva (art. 235-47.1 CCCat), trencant els seus vincles jurídics

⁵¹ LAMM, Eleonora. *La importancia de la voluntad procreacional en la nueva categoría de filiación derivada de las técnicas de reproducción asistida*. Ob. Cit, p. 87.

amb la seva família biològica. Tanmateix, existeixen algunes excepcions a aquest trencament, com són l'impediment de parentiu en l'àmbit matrimonial (contraure matrimoni) i manteniment dels seus cognoms de l'adoptat major d'edat (art. 235-47.3 in fine i art. 235-48.4 CCCat, respectivament). El deslligament de la família d'origen comporta la conversió de l'adoptat en un membre més de la família adoptiva amb els mateixos drets i deures que els fills per naturalesa (art. 235-47.2 CCCat), equiparant doncs, el fill biològic i el fill adoptat legalment⁵².

No obstant, aquest adoptat té una família biològica la qual no té perquè desconèixer durant tota la seva vida, ja que se li atorga la possibilitat de saber qui és i, per aquest motiu, la filiació per adopció té uns determinats efectes especials (arts. 235-47 a 235-50 CCCat)⁵³.

L'opció que es dona a l'adoptat per tal que pugui conèixer els seus orígens ve regulada en l'art. 235-49.1 CCCat, el qual disposa:

1. *L'adoptat té dret a ésser informat sobre el seu origen.*
2. *L'adoptat a partir de l'assoliment de la majoria d'edat o de l'emancipació, pot exercir les accions que condueixin a esbrinar la identitat dels seus progenitors biològics, la qual cosa no afecta a la filiació adoptiva.*
3. *Les administracions públiques han de facilitar a l'adoptat, si les demana les dades que tinguin sobre la seva filiació biològica. Amb aquesta finalitat s'ha d'iniciar un procediment confidencial de mediació, previ a la revelació, en el marc del qual tant l'adoptat com el seu pare i la seva mare biològics han d'ésser informats de les respectives circumstàncies familiars i socials i de l'actitud manifestada per l'altra part amb relació a la possible trobada.*

L'apartat primer de dit article determina el dret de l'adoptat de conèixer la seva condició com a tal, és a dir, que és adoptat, així com la possibilitat d'obtenir informació diversa sobre el seu origen. Com a desenvolupament d'aquesta norma, l'article 235-50 CCCat disposa que: *Els adoptants han de fer saber al fill que el van adoptar, tan aviat com aquest tingui prou maduresa o, al més tard, quan compleixi 12 anys, llevat que aquesta*

⁵² GARRIDO MELERO, Martín. *Derecho de familia: Un análisis del Código Civil catalán y su correlación con el Código Civil español*. Madrid: Marcial Pons, 2013. P. 611.

⁵³ DEL POZO CARRASCOSA, Pedro; BOSCH CAPDEVILA, Esteve; VAQUER ALOY, Antoni. *Derecho Civil de Cataluña. Derecho de familia*. Ob. Cit. Pp 409.

informació sigui contrària a l'interès superior del menor, complementant així el text de l'art. 235-49.1 CCCat.

En l'apartat segon de l'article 235-49 CCCat es condeix la possibilitat de conèixer qui són els progenitors de l'adoptat. El legislador deixa clar que el dret a descobrir els progenitors biològics es un dret exclusiu de l'adoptat (no dels progenitors adoptants)⁵⁴, que podrà exercir un cop hagi assolit la majoria d'edat o l'emancipació. S'ha de destacar la falta de limitació temporal del precepte per a l'exercici de les accions, convertint les mateixes en imprescriptibles i sense caducitat, pel que consegüentment, l'adoptat podrà exercir-les al llarg de tota la seva vida. Cal afegir que el coneixement d'aquestes dades no afectarà a l'adopció ja que aquesta es considera irrevocable (art. 235-49.2 *in fine*).

Pel que refereix a la naturalesa de les accions que es contemplen en l'article 235-49.2 CCCat el text resulta imprecís perquè no determina si es refereix a accions de coneixement de la filiació o si es tracta d'accions de determinació de la filiació. Per a l'autora GARRIGA GORINA, l'ús del verb «esbrinar» pot ser un indicatiu de que s'ha intentat eludir de forma expressa el verb «determinar», ja que si s'hagués volgut donar els efectes d'aquest terme s'hagués empleat aquest directament⁵⁵. En conseqüència, es pot entendre que la pretensió última d'aquest precepte és el mer coneixement dels progenitors biològics, i no l'establiment de cap vincle jurídic entre l'adoptat i els seus pares biològics. En la mateixa línia, RIVERO HERNÁNDEZ, opina: *esta norma permite la búsqueda de la filiación biológica del adoptado, tanto en la vía y procedimiento administrativo (ante la entidad o Servicio social que tuvo a su cargo al adoptado con anterioridad) o jurisdiccional, sea ésta contra la decisión de la administración, sea ante los tribunales Civiles directamente. En este último caso, la acción civil que permite este precepto no es una acción de filiación propiamente dicha, sino que solo busca conocer la identidad de los progenitores*⁵⁶.

⁵⁴ GARRIDO MELERO, Martín. *Derecho de familia: Un análisis del Código Civil catalán y su correlación con el Código Civil español*. Ob. Cit. P. 612.

⁵⁵ GARRIGA GORINA, Margarita. *La adopción y el Derecho a conocer la filiación de origen. Un estudio legislativo y jurisprudencial*. Ob. Cit. . Pp. 233.

⁵⁶ RIVERO HERNÁNDEZ, Francisco. *La constitucionalidad del anonimato del donante de gametos y el derecho de la persona al conocimiento de su origen biológico*. 2004, Vol. 103, núm. 1. pp. 105-134, p. 118.

En l'ús de les accions de l'article 235-49.2 CCCat, les vies processals que han estat utilitzades en virtut de l'art. 235-49.2 CCCat són les següents:

- Sol·licitud d'autorització judicial per a la revelació de la informació, que es tramita per la via de la jurisdicció voluntària⁵⁷.

És el procediment que s'utilitza amb més freqüència. El procediment de jurisdicció voluntària es troba regulat en l'article 1811 de la Llei d'Enjudiciament Civil de 1881⁵⁸ i descriu el mateix com *todos aquellos en que sea necesaria, o se solicite la intervención del Juez sin estar empeñada, ni promoverse cuestión alguna entre partes conocidas y determinadas*. Segons ALONSO CRESPO, tant la doctrina com la Jurisprudència del TC entenen que l'expedient de jurisdicció voluntària gaudeix de característiques que afavoreixen la recerca dels orígens, doncs permet al jutge fer indagacions d'ofici que no podrà realitzar si es troba dins els principis de la jurisdicció contenciosa, i permet als interessats realitzar al·legacions i proves⁵⁹.

Mitjançant aquesta via, l'interessat, que en aquest cas és l'adoptat, podrà sol·licitar davant del jutge que se li reveli aquella informació relativa al seu origen, la qual rau en mans de les Administracions Públiques encarregades de la seva custòdia. En cada cas s'hauran de ponderar els interessos i drets implicats, que determinaran l'atorgament o no de les autoritzacions per a l'accés a la informació i que, per tant, no són automàtiques. Ara bé, resulta destacable la tendència judicial a permetre l'accés a les dades sobre l'origen biològic, davant la negativa de les autoritats administratives a proporcionar-les⁶⁰. Un exemple és l'Auto de l'Audiència Provincial de Barcelona, pel qual es concedeix al sol·licitant autorització judicial per a l'accés de documents sobre dades biològiques, prèvia ponderació dels diferents interessos ens conflicte, al afirmar que *al ser la petición formulada beneficiosa para la hoy apelante, sin que la misma perturbe ni el interés general ni el de la persona a que se refieren los datos pretendidos (...)*⁶¹.

⁵⁷ GARRIGA GORINA, Margarita. *La adopción y el Derecho a conocer la filiación de origen. Un estudio legislativo y jurisprudencial*. Ob. Cit. Pp. 240.

⁵⁸ Llei d'Enjudiciament Civil de 1881. BOE, 5 de febrer de 1881, núm. 36. Pp. 326 a 329.

⁵⁹ ALFONSO CRESPO, Evelia. *Adopción nacional e internacional: Panorámica procesal y sustantiva incluida la intervención de los padres biológicos*. Madrid: La Ley, 2004. p. 262.

⁶⁰ MAGALDI, Núria. *Derecho a saber, filiación biológica y administración pública*. Madrid: Marcial Pons, 2004. P. 96.

⁶¹ AAP Barcelona (Secció Civil núm. 18) núm. 77/2001 de 11 de març de 2002, F.J. 2n (AC 2002\984). Ponent: Il·lm. Sr. D Enrique Anglada Fors.

Cal puntualitzar que el procediment de jurisdicció voluntària únicament es podria utilitzar en cas que en el Registre Civil no hi constés la identitat dels pares biològics. Aquest supòsit podrà donar-se quan la informació, d'existir, no hi consti en el Registre sinó que es trobés en els arxius de les institucions que van tramitar l'adopció⁶².

En relació amb el Registre Civil, i atenent a la matèria que ens ocupa, s'ha de fer menció de la regla general del principi de publicitat registral proclamat en el precepte 6.1 de la Llei del Registre Civil⁶³ (en endavant LRC), que es veu exceptuada en matèria d'adopció, ja que així ho estableix l'article 44.4 *in fine* de la LRC. La Direcció General del Registre i Notariat ha considerat que la limitació d'accés a determinades dades es fonamenta en els drets i llibertats de les persones que es poden veure afectades així com en imperatius d'ordre públic⁶⁴. Amb la finalitat de conèixer quines dades gaudeixen d'aquesta publicitat restringida s'ha de consultar l'article 83 de la LRC, especialment per a l'interès d'aquest treball, l'apartat 1.a) relatiu a la filiació adoptiva. A més, en desenvolupament de l'article 83.1.a) LRC, el precepte 83.2 LRC considera com a informació de publicitat restringida *los documentos archivados por contener los extremos citados en el apartado anterior o que estén incorporados a expedientes que tengan carácter reservado*. El precepte següent, l'article 84 LRC, determina les persones que estaran legitimades per a poder consultar aquestes dades d'accés restringit: *Sólo el inscrito o sus representantes legales podrán acceder o autorizar a terceras personas la publicidad de los asuntos que contengan datos especialmente protegidos en los términos que reglamentariamente se establezcan*.

Els anteriors articles de la LRC es troben desenvolupats pel Reglament del Registre Civil⁶⁵ (en endavant RRC) en els seus articles 21 i 22. L'article 21.2 del RRC estableix que no es donarà publicitat de l'adopció, sense autorització del jutge de primera instància, de manera que es compleix així l'accés restringit determinat per la LRC. No obstant, l'article 22.2 RRC actua com a contraexcepció de l'article 21, ja que el precepte 22.2 RRC permet que aconseguixin aquesta informació sense autorització judicial *respecto de la adopción plena el adoptado mayor de edad, y de la menos plena, el adoptante, el*

⁶² DEL POZO CARRASCOSA, Pedro; BOSCH CAPDEVILA, Esteve; VAQUER ALOY, Antoni. *Derecho Civil de Cataluña. Derecho de familia*. Ob. Cit. Pp 421.

⁶³ Llei 20/2011, de 21 de juliol, del Registre Civil. BOE, de 22 de juliol de 2011, núm. 175. Pp. 81468 a 81502.

⁶⁴ Resolució de la Direcció General del Registre i Notariat, de 25 d'octubre de 1985.

⁶⁵ Decret de 14 de novembre de 1958 pel que se aprova el Reglament de la Llei del Registre Civil. BOE, 11 de desembre de 1958, núm 296, pp. 10977 a 11004.

adoptado y los ascendientes, descendientes o herederos de uno y otro. Aquesta singularitat permetrà a l'adoptat i a la resta de legítims, accedir a les dades relatives als seus pares biològics contingudes en el Registre Civil.

- L'acció de reclamació de filiació per naturalesa, per la via de judici ordinari de menor quantia⁶⁶.

Aquesta via no ha progressat ja que es tracta d'un mitjà inadequat i complex pel fi que es persegueix. En primer lloc, perquè l'article 235-49 CCCat utilitza el terme esbrinar i no determinar. En segon lloc, perquè si s'accepta la via de reclamació, la primera actuació que s'haurà de realitzar és identificar a les persones contra les que dirigir l'acció, la qual cosa, un cop identificades, ja s'haurà conegut la identitat dels pares biològics i doncs l'objecte de l'acció s'haurà esgotat. L'anterior, no obstant, no suposarà obstacles a que l'adoptat pugui exercir-la si desitja la determinació de la seva filiació⁶⁷.

L'article 235-49.3 del CCCat preveu un procés de mediació confidencial, en que ambdues parts, adoptat i progenitors biològics, han de ser informats de les seves respectives circumstàncies familiars i socials i de l'actitud recíproca en relació amb un possible retrobament⁶⁸.

L'apartat quart del mateix article (art. 235-49.4 CCCat), permet en interès de la salut de l'adoptat, que tant aquest quan assoleixi la majoria d'edat com els adoptants mentre l'adoptat és menor, pugin sol·licitar les dades biogenètiques dels progenitors biològics. Per a garantir l'efectivitat de l'article 235-49 CCCat serà vital assegurar la recol·lecció i conservació de la informació relativa a les adopcions per part de les entitats competents, les quals tenen l'obligació de conservar-la per un període de com a mínim 50 anys amb posterioritat al moment en que aquesta s'hagi fet efectiva (art. 22.5 del Conveni Europeu en matèria d'adopció de menors⁶⁹).

⁶⁶ GARRIGA GORINA, Margarita. *La adopción y el Derecho a conocer la filiación de origen. Un estudio legislativo y jurisprudencial*. Ob. Cit. Pp. 242.

⁶⁷ Ídem.

⁶⁸ DEL POZO CARRASCOSA, Pedro; BOSCH CAPDEVILA, Esteve; VAQUER ALOY, Antoni. *Derecho Civil de Cataluña. Derecho de familia*. Ob. Cit. Pp 421.

⁶⁹ Conveni Europeu en matèria d'adopció de menors, d'Estrasburg el 27 de novembre de 2008. (BOE, 13 de juliol de 2011, núm. 167, p. 77734).

L'article 235-49.5 CCCat disposa la reserva d'actuacions en l'exercici dels drets dels apartats 2 i 3, és a dir, de les normes que reconeixen el dret a conèixer els pares biològics. Juntament amb l'article 235-37 CCCat, que indica el caràcter confidencial de la informació sobre l'adopció, cal mencionar que, si s'aplica textualment aquest precepte, pot resultar impossible que l'adoptat exerceixi el dret que li reconeix l'article 235-49 CCCat, doncs normalment les úniques fonts d'informació a l'abast dels interessats només es trobaran en mans de les entitats intervinents en el procediment previ a l'adopció. Per aquest motiu, si el CCCat en l'article 235-49 estableix un dret i la única via per a accedir al mateix és l'obtenció de les dades en poder de l'administració, el deure de reserva d'aquesta ha de cedir perquè, en cas contrari, l'interessat no podria exercir de cap altra forma el seu dret, el qual quedaria, pura i simplement, sense cap efecte⁷⁰.

A nivell estatal, la Llei 54/2007, de 28 de desembre, d'Adopció Internacional⁷¹ admet igualment el dret a conèixer el orígens biològics en el seu article 12 al disposar que: *Las personas adoptadas, alcanzada la mayoría de edad o durante su minoría de edad representadas por sus padres, tendrán derecho a conocer los datos que sobre sus orígenes obren en poder de las Entidades Públicas españolas, sin perjuicio de las limitaciones que pudieran derivarse de la legislación de los países de que provengan los menores. Este derecho se hará efectivo con el asesoramiento, la ayuda y mediación de los servicios especializados de la Entidad Pública de Protección de Menores u organizaciones autorizadas para tal fin.* Per a poder fer efectiu aquest dret el paràgraf segon de l'article 12 estableix una obligació per a les entitats públiques competents de conservar les dades relatives *a los orígenes del niño, en particular la información respecto a la identidad de sus padres, así como la historia médica del niño y de su familia.* L'establiment d'aquest deure de custòdia comporta, com ja s'ha dit, l'assegurament de l'exercici del dret, ja que en moltes ocasions la única font d'informació sobre aquestes dades estarà a càrrec de les Administracions Públiques encarregades del procediment d'adopció.

⁷⁰ SAP de Barcelona (secció 12ª) de 23 de setembre de 2002, F.J. 4rt (Auto JUR/2003/21720). Ponent: Il·lm. Sr. D José Luis Valdivieso Polaino.

⁷¹ Llei 54/2007, de 28 de desembre, d'Adopció Internacional. BOE, 29 de desembre de 2007, núm. 312, pp. 53676 a 53686.

1.2.3 Diferències essencials entre el nascut per tècniques de reproducció assistida i l'adoptat

Previ anàlisi de les diferències entre els adoptats i els nascuts per tècniques de reproducció assistida en el context del dret a conèixer el propi origen, resulta convenient mencionar les dissemblances fàctiques que LAMM⁷² ha establert en el seu estudi:

- La filiació per adopció es caracteritza per la falta de vincle genètic entre l'adoptat i els adoptants. Aquesta situació no sempre es repeteix en les TRA, ja que en aquestes pot existir un vincle genètic entre els progenitors i el nascut en cas d'acudir a les tècniques homòlogues, o el vincle d'un d'ells o de la mare soltera pel cas que es recorri a les tècniques heteròlogues.
- L'adopció és constituïda pel jutge després d'un procediment burocràtic⁷³, mentre que la determinació de la filiació en la reproducció assistida es basa en el consentiment prestat per les persones sotmeses a la tècnica.
- La resposta a la voluntat de tenir un fill es proporciona des de dues perspectives diferents: en el cas de l'adopció a través de l'Estat, i en el cas de la reproducció assistida des de la medicina i la ciència.
- Tot i que ambdues filiacions coincideixen en l'existència d'un element volitiu aquest es presenta de manera distinta en cadascun d'ells. En el cas de les TRA el nascut neix com a conseqüència d'aquesta voluntat, la qual s'ha de prestar a través d'un consentiment requerit legalment amb anterioritat al naixement de la criatura. D'altra forma, en l'adopció, l'adoptat ja ha nascut quan es dona aquesta voluntat d'adoptar-lo. Així és que l'adopció no comporta de per sí la creació d'un nou ésser, a diferència de la reproducció assistida, sinó que s'adopta una persona ja existent.

⁷² LAMM, Eleonora. *La importancia de la voluntad procreacional en la nueva categoría de filiación derivada de las técnicas de reproducción asistida*. Ob. Cit. P. 88.

⁷³ FIV Recoletos. Reproducció Assistida. Disponible a: <http://www.fivrecoletos.com/reproduccion-asistida-o-adopcion-diferentes-opciones-para-las-madres-solteras/> . Consulta: 1 d'abril de 2015.

- En l'adopció el vincle de l'adoptat amb la seva família originària és biològic, mentre que en el cas de les TRA heteròlogues la relació entre el donant i el nascut és purament genètica.
- En l'adopció, el vincle amb la família d'origen té afegit un plus sentimental, d'afecte, ja que existeix una història prèvia que comporta una relació més estreta entre la família i l'adoptat. En el cas de la reproducció assistida amb donant, el coneixement es refereix a l'origen genètic, és a dir, únicament es pretén descobrir la identitat d'aquest donant al manca tot tipus de vincle afectiu entre aquest i el nascut.

Com ja s'ha exposat, el nascut a través de les tècniques de reproducció assistida no té legalment reconegut el dret a conèixer la identitat del donant, el seu progenitor biològic, excepte en cas d'existència d'un perill per a la seva vida. Aquesta manca de reconeixement prové de l'article 5.5 de la LTRHA, que estableix l'anonimat en les donacions de gàmetes, de manera que l'aportant del material genètic queda protegit per aquest article a l'hora de la reclamació de descobriment de la seva identitat. En la meua opinió, aquesta persona nascuda per tècniques heteròlogues hauria de poder tenir la capacitat, si així ho anhelés, d'accedir a aquesta dada que constitueix una informació rellevant per a la seva persona, i influeix en les seves identitat i dignitat. En addició, aquest obstacle constitueix una desigualtat injustificada, que comporta discriminació per raó de naixement (art. 14 CE) respecte les persones no nascudes mitjançant aquestes tècniques, ja que aquests sí tenen la facultat de poder esbrinar els seus orígens.

En el supòsit d'adopció, l'article 235-49 CCCat, ja mencionat anteriorment, reconeix el dret de l'adoptat a conèixer la seva condició com a tal, la qual cosa pot donar resposta a la necessitat o curiositat d'investigar la seva procedència. Amb l'objecte de poder realitzar aquesta recerca, el paràgraf segon de l'article 235-49 CCCat preveu que *el adoptado, a partir del cumplimiento de la mayoría de edad o de la emancipación, puede ejercer las acciones que conduzcan a averiguar la identidad de sus progenitores biológicos, lo cual no afecta a la filiación adoptiva*. Es confirma doncs, que l'adoptat pugui exercir aquest dret a conèixer el propi origen un cop obtingui la majoria d'edat, i conèixer, en el seu cas, la identitat dels seus progenitors biològics.

Tot i tractar-se de supòsits semblants, donat que tant l'adoptat com el nascut per TRA heteròloga no mantenen cap relació amb els seus progenitors biològics, les respectives conseqüències jurídiques són totalment oposades, ja que l'adoptat sí té el dret a conèixer la identitat de la seva família d'origen, mentre que el nascut per reproducció assistida no té reconegut el mateix dret.

Resulta igualment necessari atendre a la regulació de les accions de reclamació i impugnació de la filiació contingudes dels articles 235-20 a 235-29 CCCat. Aquestes accions es troben regulades dins de la filiació per naturalesa, continguda en secció segona del capítol IV del Llibre Segon del CCCat, i per tant les poden exercir tant els fills nascuts per procreació natural com els nascuts per reproducció assistida, ambdues integrades dins de la filiació per naturalesa. L'objectiu principal de les accions de reclamació és possibilitar la determinació de la filiació, és a dir, establir, en el seu cas, les conseqüències jurídiques derivades d'aquesta institució. No existeix, doncs, per als supòsits de reproducció assistida, cap acció dirigida únicament a la mera identificació dels progenitors biològics, sense determinar la filiació, al contrari que en els supòsits d'adopció. És a dir, els adoptats poden identificar als seus progenitors sense necessitat de modificar la seva filiació adoptiva, sense perjudicar-la, ja que el coneixement de qui són els seus pares biològics no afecta a l'adopció ja constituïda. En conseqüència, l'exercici d'aquesta acció no comporta noves responsabilitats ni vincles entre l'adoptat i la seva família d'origen (art. 235-49 2 *in fine*), ja que no afecta a les relacions paternofilials.

Per tant, les conclusions que s'extreuen d'aquest epígraf són bàsicament dues:

- 1) L'existència d'una injustificada desigualtat entre l'adoptat i el nascut per TRA a l'hora d'establir la possibilitat de conèixer el seu propi origen. Al meu parer, és vital el reconeixement del dret a conèixer l'origen biològic en els dos supòsits de forma igualitària per la importància del mateix en el propi desenvolupament de la persona i en la possibilitat que ha d'ostentar cada individu de descobrir la seva història (art. 10 CE). Així doncs, en qualsevol dels dos casos s'hauria de reconèixer la possibilitat d'esbrinar la seva procedència si així ho desitgen, equiparant ambdues situacions i superant la discriminació per raó de naixement (art. 14 CE) que actualment existeix.

- 2) La necessitat de regular una acció dirigida exclusivament a desvetllar la identitat del progenitor, sense que comporti cap altra conseqüència jurídica entre les parts. El nascut per TRA heteròloga ha de poder identificar el donant sense que això comporti cap responsabilitat per a aquest, de la mateixa manera que succeeix en l'adopció (art. 235-49.2 CCCat).

El fill pot no voler reclamar la filiació, sinó simplement conèixer la identitat de l'aportant del material genètic, informació que li fa ser qui és, i per tant, conèixer la seva pròpia identitat. Es podria dir que aquesta conclusió deriva de l'anterior en tant que es posa de relleu l'existència d'un tracte desigual: l'adoptat pot conèixer els seus progenitors biològics sense determinar la filiació, mentre que el nascut per reproducció assistida únicament tindria la opció de reclamar o impugnar la filiació, amb les conseqüències que d'aquest tracte diferenciat se'n deriven.

En definitiva, es tracta de superposar l'interès del fill (*favor filii*) en conèixer d'on ve respecte de la resta de drets que puguin col·lidir, per l'afectació que suposa aquest dret a la pròpia història personal i saber qui és, doncs es tracta de preguntes bàsiques per a construir la personalitat.

2. EL DRET A CONÈIXER EL PROPI ORIGEN VS EL DRET A LA INTIMITAT PERSONAL I FAMILIAR

El dret a la intimitat personal i familiar es troba recollit en l'article 18.1 CE. El Tribunal Constitucional, sosté *que el derecho a la intimidad personal garantizado por el art. 18.1 CE, estrechamente vinculado con el respeto a la dignidad de la persona (art. 10.1 CE), implica la existencia de un ámbito propio y reservado frente a la acción y el conocimiento de los demás, necesario, según las pautas de nuestra cultura, para mantener una calidad mínima de la vida humana*⁷⁴. La finalitat del precepte 18.1 CE és protegir qualsevol invasió que pugui realitzar-se en aquell àmbit de la vida personal i familiar que la persona desitja excloure del coneixement aliè i de les intromissions de tercers en contra de la seva voluntat.

⁷⁴ STC (Sala 1ª) núm. 70/2009 de 23 de març de 2009, F.J. 2n. (RTC 2009\70). Ponent: D. María Emilia Casa Baamonde.

El TC també s'ha encarregat de fer una distinció dels àmbits protegits per aquest dret a la intimitat, ja que com bé es desprèn de la seva redacció, la protecció concerneix tant a l'àmbit individual com al familiar. En aquest sentit el TC ha resolt el següent: *debe estimarse que, en principio, el derecho a la intimidad personal y familiar se extiende, no sólo a aspectos de la vida propia y personal, sino también a determinados aspectos de la vida de otras personas con las que se guarde una especial y estrecha vinculación, como es la familiar; aspectos que, por la relación o vínculo existente con ellas, inciden en la propia esfera de la personalidad del individuo que los derechos del art. 18 de la C.E. protegen*⁷⁵. En ambdós supòsits es parteix d'una esfera pròpia i personal exclosa al coneixement de terceres persones. Ara bé, mentre que la intimitat personal correspon a cada individu de manera exclusiva, la familiar actua per a un conjunt de subjectes amb vinculacions estretes.

Els supòsits d'adopció i reproducció assistida poden suscitar un conflicte d'interessos entre el dret fonamental a la intimitat personal i familiar (art. 18.1 CE) i el dret a la veritat biològica (art. 39.2 CE). L'enfrontament sorgeix entre l'interès del fill en buscar els seus orígens i la intimitat que busquen els pares i mares afectius, els pares biològics de l'adoptat i el donant en la reproducció assistida, especialment quan del que es tracta és del ple desenvolupament de la identitat personal del nascut, a través del coneixement de la identitat del seu progenitor biològic. La qüestió que es planteja és, en aquest cas, si el dret a conèixer els orígens per part del fill, especialment pel que es refereix a la identitat, té prevalença sobre el dret a la intimitat de la resta de persones afectades.

Pel que fa a l'adopció, aquells qui volen mantenir la seva intimitat són tant els pares biològics com els adoptants, en un desig de conservar el seu anonimat. La regla general en aquests casos hauria de ser entendre la superioritat del dret del nascut a conèixer d'on prové enfront a la intimitat dels pares com a conseqüència de l'aplicació de l'interès superior del menor recollit en l'article 39 CE, en la Llei Orgànica 1/1996 de Protecció Jurídica del Menor⁷⁶, entre d'altres instruments⁷⁷, quan en aquests processos l'interessat és un menor d'edat. Aquest principi d'interès superior del menor, es fonamenta en la situació d'especial vulnerabilitat del nen, entenent al mateix com un subjecte digne

⁷⁵ STC (Sala 2ª) núm. 231/1988 de 2 de desembre de 1988, F.J. 4rt. (RTC 1988/231). Ponent: Don Luis López Guerra.

⁷⁶ Llei Orgànica 1/1996, de 15 de gener, de Protecció Jurídica del Menor, de modificació parcial del Codi Civil i de la Llei d'Enjudiciament Civil. BOE, de 17 de gener de 1996, núm. 15, pp. 1225 a 1238.

⁷⁷ Article 3 de la Convenció sobre els Drets del Nen, adoptada per l'Assemblea General de las Naciones Unides el 20 de novembre de 1989. (BOE, 32 de desembre de 1990, núm.313, pp. 38897-38904).

d'atenció, promoció, provisió i protecció, i de la necessitat que les circumstàncies que el rodegen li siguin especialment favorables en aquesta etapa de desenvolupament personal⁷⁸. Si amb anterioritat s'ha afirmat la necessitat de conèixer l'origen biològic com a pressupòsit pel correcte i ple desenvolupament de la persona en relació amb la dignitat, és contradictori superposar el dret d'altres persones a la seva intimitat, preservant l'anonimat dels pares a aquest interès, impeding a l'interessat la possibilitat de forjar la seva pròpia identitat. Afirmar el contrari suposaria acceptar la protecció dels drets dels progenitors davant dels del fill buidant de contingut l'adopció, la qual vetlla per la protecció dels interessos del nen i entenent que aquells posseeixen drets sobre els seus fills pel simple fet de la procreació⁷⁹.

No obstant, a Espanya el principi de *mater semper certa est* no ha estat sempre reconegut. En aquest sentit, la sentència del TS 776/1999⁸⁰ va declarar la derogació i inconstitucionalitat sobrevinguda d'un seguit d'articles tant de la LRC com del RRC, que permetien mantenir l'anonimat de la mare en la inscripció del naixement. El Tribunal va entendre que el dret del fill a conèixer la seva mare tenia més pes que salvaguardar la intimitat de la mare, per l'erosió de drets fonamentals, com per exemple la dignitat, que podia causar aquest desconeixement.

En l'àmbit europeu ha estat rellevant el cas Odièvre contra França resolt pel TEDH⁸¹, en el que es posa de relleu la confrontació entre dos drets. Tot i el reconeixement del dret a conèixer el propi origen a través d'una interpretació de l'article 8 de la Convenció Europea de Drets Humans, la sentència del TEDH va declarar que l'aixecament del secret del naixement, o en altres paraules, el fet de desvetllar la identitat de la mare biològica podria comportar riscos importants, no només per a la mare, sinó també per a la família adoptiva, i pel pare i fills biològics, al tenir tots ells el mateix dret de respecte a la seva vida privada i familiar⁸². Així mateix, la resolució del Tribunal reconeix que *la Ley francesa se inscribe, desde hace tiempo, en el deseo de proteger la salud de la madre y*

⁷⁸ RAVELLAT BALLESTÉ, Isaac. *Derecho de la persona. Acogimiento y adopción, discapacidad e incapacitación, filiación y reproducción asistida, personas mayores, responsabilidad penal del menor y otras cuestiones referidas a la persona como sujeto de derecho*. Barcelona, Bosch: 2011. P. 25.

⁷⁹ GARRIGA GORINA, Margarita. *La adopción y el Derecho a conocer la filiación de origen. Un estudio legislativo y jurisprudencial*. Ob. Cit. P. 249.

⁸⁰ STS (Sala Civil) núm. 776/1999 de 21 setembre de 1999, F.J. 5è (RJ 1999\6944). Ponent: Excm. Sr. José Almagro Nosete.

⁸¹ STEDH Cas Odièvre v. Francia (núm. 42326/98) de 13 de febrer de 2003.

⁸² ROMERO CALOMA, Aurelia María. *Identidad genética frente a intimidad*. Barcelona: J.M Bosch Editor, 2009. P. 19.

*del hijo durante el embarazo y el parto, y de evitar los abortos, en concreto los abortos clandestinos, o los abandonos «salvajes». El derecho al respeto a la vida, valor superior garantizado por el Convenio, no es de esta forma ajeno a los fines que persigue el sistema francés*⁸³. Per tant, el TEDH afirma la necessitat de donar la possibilitat a la mare de realitzar el part anònimament i en condicions mèdiques adequades vulnerant altres drets personals diferents de la vida i inferiors a la mateixa, amb la finalitat de protegir la vida del *nasciturus*, la qual constitueix un valor suprem en l'ordenament jurídic europeu. L'anonimat de la mare en aquests casos hauria de ser garantit no per a tutelar un interès o dret d'ella mateixa, sinó per l'interès i benestar del fill.

En relació amb els nascuts per TRA, el dret a la intimitat afectat és el del donant i el de la parella que se sotmet a les tècniques reproductives. En relació al primer, el donant busca mantenir l'anonimat, fugint de les possibles reclamacions patrimonials o afectives que els nascuts podrien reclamar en un futur i buscar protecció del coneixement públic de que ha donat material genètic. Pel que fa a la parella la qual es va sotmetre a aquestes tècniques reproductives, la identificació del donant portaria com a conseqüència desvetllar la ineptitud per a concebre d'aquell el gàmeta del qual ha estat substituït pel del tercer, deixant al descobert la relació purament formal que com a mínim un dels pares té amb el fill⁸⁴. Ara bé, la conseqüència d'utilització d'aquestes tècniques és el naixement de persones que, com a tals, han de tenir reconeguts uns drets amb independència dels drets dels seus pares i del conflicte que entre uns i d'altres es pugui plantejar, com succeeix quan col·lisiona el dret a la intimitat amb el dret a conèixer l'origen biològic. Per aquest motiu, la protecció de la intimitat dels pares pel que fa a la utilització de gàmetes procedents de donació, ha de cedir en benefici del fill, doncs aquest fet determina la definició de la seva autèntica identitat genètica⁸⁵.

És cert que no es pot passar per alt el dret a la intimitat de les persones que es poden veure afectades en el moment en que el fill desitja conèixer els seus orígens, però això no ha de suposar que existeixi una ocultació plena de la identitat dels progenitors enfront de la persona que vol saber qui és.

⁸³ STEDH Cas Odièvre v. Francia (núm. 42326/98) de 13 de febrer de 2003, F.J. 45è.

⁸⁴ TURNER SAELZER, Susan; MOLINA PEZOA, Marcia; MOMBERG URIBE, Rodrigo. *Técnicas de reproducción asistida. Una perspectiva desde los intereses del hijo*. Revista de Derecho. 2000, Vol. XI, pp. 13-26, p 17. Disponible a: <http://mingaonline.uach.cl/pdf/revider/v11/art02.pdf>

⁸⁵ GARRIGA GORINA, Margarita. *El conocimiento de los orígenes genéticos en la filiación por reproducción asistida con gametos donados por un tercero*. Derecho privado y Constitución: 2007, núm. 21. Pp. 167-228. Pp. 180.

Es pot entendre, doncs, que el dret a la intimitat personal i familiar s'hagi de limitar en favor del dret del fill a conèixer les seves arrels biològiques, per dos motius: primer, perquè el dret a la pròpia identitat del nascut és essencial en el ple desenvolupament de la persona i, per tant, se situa per sobre del dret a la intimitat personal i familiar dels donants i progenitors en la jerarquia jurídica. Segon, perquè aquest dret a la identitat es veu reforçat en aquests casos per la concurrència de l'interès superior del fill o *favor filii* que aporta un element important a l'hora de fer una ponderació dels interessos en conflicte⁸⁶.

⁸⁶ CORRAL TALCIANI, Hernán. *Intereses y derechos en colisión sobre la identidad del progenitor biológico: los supuestos de la madre soltera y del donante de gametos*. Revista Ius et Praxis: 2000, núm. 2 pp. 57 – 88. P. 76.

III. CAPÍTOL II: DRET A CONÈIXER LA IDENTITAT DEL DONANT DE GÀMETES

1. LA LLEI 14/2006, SOBRE TÈCNIQUES DE REPRODUCCIÓ HUMANA ASSISTIDA: L'ANONIMAT EN LES DONACIONS DE GÀMETES

Els descobriments mèdics en matèria reproductiva i sobretot l'aparició de les TRA va comportar la necessitat de regulació d'aquestes tècniques al tractar-se d'una novetat no inclosa en l'ordenament jurídic espanyol fins aleshores. La Llei 35/1988, de 22 de novembre sobre Tècniques de Reproducció Assistida⁸⁷, va quedar substituïda posteriorment per la Llei 14/2006, de 26 de maig sobre Tècniques de Reproducció Humana Assistida, la qual es va adaptar a les noves situacions plantejades com a resultat dels continus avenços en aquest àmbit.

L'objecte de la Llei és la regulació *de la aplicació de las técnicas de reproducción humana asistida acreditadas científicamente y clínicamente indicadas* (art. 1.1.a) LTRHA). A més, també regula l'aplicació de les TRA en la prevenció i tractament de malalties d'origen genètic i la regulació dels supòsits d'utilització de gàmetes i preembrions crioconservats (art. 1.1. b) i 1.1.c) LTRHA, respectivament). En relació amb les condicions personals d'aplicació de les tècniques recollides en l'article 3 LTRHA, s'estableix que exclusivament es duren a terme aquestes tècniques quan hi hagi possibilitats raonables d'èxit i aquestes no suposin un risc greu per a la salut, tant física com psíquica, de la dona o la possible descendència. Com a condició jurídica al sotmetiment de les tècniques, es requereix la prèvia acceptació lliure i conscient de la seva aplicació per part de la dona, a la qual se l'ha d'haver informat abans de sotmetre's a les TRA de les possibilitats d'èxit, dels riscos i de les condicions d'aquesta aplicació (art. 3.1 *in fine* LTRHA). Aquest consentiment ha de quedar reflectit en un formulari de consentiment informat (art. 3.4 LTRHA).

Pel que fa a l'àmbit subjectiu de les TRA, la LTRHA regula específicament les donacions de gàmetes i els corresponents contractes a fi d'assolir la descendència a través de mitjans artificials (art. 5 LTRHA). La Llei 35/1988 ja preveia aquesta via i indicava en la seva Exposició de Motius: *la colaboración de donantes de material reproductor en la*

⁸⁷ Llei 35/1988, de 22 de novembre, sobre Tècniques de Reproducció Assistida. BOE, 24 de novembre de 1988, núm. 182, pp. 33373 a 33378.

realización de estas técnicas supone la incorporación de personas ajenas a las receptoras y a los varones a ellas vinculados en la creación de los futuros hijos, que llevarán su aportación genética (...). El donant havia de complir un seguit de característiques per tal de poder realitzar dit acte. La LTRHA també estableix les característiques que el donant ha de complir, les quals són: ser major de 18 anys, bon estat de salut psicofísic i plena capacitat d'obrar. S'hauran de sotmetre, a més, a un seguit de proves tendents a determinar que no pateixen malalties genètiques, infeccions o hereditàries (art. 5.6 LTRHA). El contracte de donació serà gratuït, formal i confidencial (art. 5.1 LTRHA).

L'article 5.5 de la LTRHA preveu el caràcter anònim de la donació, havent-se de garantir la confidencialitat de les dades d'identitat dels donants pels bancs de gàmetes, així com, en el seu cas, pels registres de donants i d'activitat dels centres.

Sens perjudici d'aquest anonimat, la Llei reconeix el dret de les receptores i dels nascuts, per sí o pels seus representants legals, a obtenir informació general dels donants que no inclogui la seva identitat (art. 5.5 paràgraf segon LTRHA). Per garantir l'obtenció d'aquestes dades, l'article 18.3 LTRHA estableix el deure dels equips mèdics a recollir en una història clínica, custodiada amb la deguda protecció i confidencialitat, totes les referències dels donants, de manera que les dades de la història clínica, a excepció de la identitat dels donants, es posi a disposició de la receptora o la seva parella, o del fill nascut un cop assoleixi la majoria d'edat.

Del que s'ha mencionat, es desprèn que la Llei 14/2006 garanteix un anonimat absolut dels donants. No obstant, l'últim paràgraf de l'article 5.5 de la mateixa Llei permet, només excepcionalment, en circumstàncies extraordinàries que comportin un perill cert per a la vida o la salut del fill o quan procedeixi d'acord amb les Lleis processals penals, pugui revelar-se la identitat dels donants, sempre que aquesta revelació sigui indispensable per a evitar el perill o per a aconseguir el fi legal previst. En qualsevol cas, aquesta mostra d'informació gaudirà de caràcter restringit i no implicarà en cap cas publicitat de la identitat dels donants⁸⁸.

D'aquesta manera, la LTRHA conté la regla general de l'anonimat en les donacions, la qual cosa comportarà la impossibilitat de la gran majoria de nascuts per TRA de conèixer la identitat del seu progenitor biològic, i el mateix succeirà a la inversa.

⁸⁸ RUIZ SÁENZ, Ángela. *El anonimato del donante en los supuestos de reproducción humana asistida*. Derecho y Salud. 2013, núm. 23. Pp. 152 a 158. P. 154.

2. EL DRET A CONÈIXER LA IDENTITAT DEL DONANT DE GÀMETES

Els progressos científics i mèdics en el camp reproductiu humà han comportat l'aparició de les tècniques de reproducció assistida. No obstant, la seva influència no ha estat pacífica, ja que han comportat el plantejament de diverses qüestions entorn la filiació i en les quals s'ha de fer un anàlisi entre el dret i la ètica.

La principal qüestió d'interès en aquest treball és, com s'ha dit repetidament, l'anonimat en les donacions de gàmetes. Davant la novetat que suposava l'aplicació de les TRA, la majoria de països van optar per garantir l'anonimat en les donacions, ocultant d'aquesta forma la identitat dels donants. Suècia fou el primer país del món en canviar la seva llei, al 1984, i concedir als fills nascuts d'una donació d'esperma el dret a conèixer la identitat del seu donant. La Llei va entrar en vigor l'1 de març de 1985 i aquest mateix dret va ser estès amb posterioritat als nascuts a través de la donació d'ovòcits, després d'haver estat legalitzada l'1 de gener de 2003⁸⁹.

Molts altres països han seguit la tendència de prohibir l'anonimat del donant i atorgar prevalença al dret del fill a conèixer la identitat d'aquest. Tot i el gran nombre de canvis legislatius en aquest àmbit, encara no existeix una homogeneïtat, ja que Estats com Espanya no s'han adherit a aquest canvi, mantenint, doncs, la regulació de l'anonimat en les donacions per sobre del dret del fill a conèixer el seu origen.

La LTRHA a Espanya parteix de l'anonimat del donant en els següents termes (art. 5.5): *La donación será anónima y deberá garantizarse la confidencialidad de los datos de identidad de los donantes por los bancos de gametos, así como, en su caso, por los registros de donantes y de actividad de los centros que se constituyan.* No obstant, als nascuts se'ls hi permetrà *obtener información general de los donantes que no incluya su identidad. Igual derecho corresponde a las receptoras de los gametos y de los preembriones* (art. 5.5 paràgraf segon). Aquesta informació permet conèixer la història clínica del donant, la descripció de les seves dades físiques i altra informació que pugui ser d'interès per a la seva salut. Tenir notícia d'aquestes dades pot no resultar suficient, perquè la pretensió de identificar el donant pot sorgir en base a una necessitat psicològica,

⁸⁹ THÉRY, Irène. *El anonimato en las donaciones de engendramiento: filiación e identidad narrativa infantil en tiempos de descasamiento*. Revista de Antropología Social. 2009, núm 18, pp. 21-42, p. 25.

ja que el desconeixement de la història familiar pot provocar inseguretats i dificultat en l'elaboració de la pròpia identitat⁹⁰.

La restricció absoluta del paràgraf primer de l'article 5.5 LTRHA, s'excepciona en el paràgraf següent establert: *Excepcionalmente, en circunstancias extraordinarias que comporten un peligro cierto para la vida o la salud del hijo o cuando proceda con arreglo a las Leyes procesales penales, podrá revelarse la identidad de los donantes, siempre que dicha revelación sea indispensable para evitar el peligro o para conseguir el fin legal propuesto. Dicha revelación tendrá carácter restringido y no implicará en ningún caso publicidad de la identidad de los donantes.* En el supòsit que es revelés la identitat de l'aportant del material genètic, en cap cas aquest descobriment suposaria la determinació legal de la filiació (art. 8.3 LTRHA). SOLER es posiciona en favor d'aquesta actitud indicant que *se debe permitir que el hijo averigüe a quien pertenece parte de la herencia genética que recibió, sin que ello implique establecer una relación jurídica, pues el donante debe quedar siempre desligado jurídicamente del ser que nazca*⁹¹.

La previsió excepcional d'identificació del donant té caràcter restringit, i per tant, només accedeix a ella el personal autoritzat al que correspongui cuidar de la salut del fill, sempre que la seva intervenció sigui necessària per a un millor tractament. Pel contrari, els principals interessats no en tenen accés: ni el nascut podrà saber de quina donació va néixer, ni el donant podrà saber qui va néixer de la seva donació⁹².

Malgrat aquesta excepció prevista en l'article 5.5, la regla general de l'anonimat comporta la impossibilitat per part dels interessats de conèixer la identitat del donant com a conseqüència de la restricció d'accés a aquesta dada només accessible al personal mèdic autoritzat. Alguns autors com QUESADA GONZÁLEZ defensen el *favor filii* en aquesta matèria en tant que entén *por ser el principal interesado y no haber podido intervenir en el momento de decidir si se llevaba a cabo o no la fecundación asistida, debería tener la oportunidad, al llegar una cierta edad, de conocer su procedencia biológica*⁹³.

⁹⁰ GARRIGA GORINA, Margarita. *El conocimiento de los orígenes genéticos en la filiación por reproducción asistida con gametos donados por un tercero*. Ob. Cit. Pp. 191.

⁹¹ SOLER BELTRÁN, Ana Cristina. *La cuestión del anonimato del donante de gameto* (Comentari a la Sentència del Tribunal Constitucional de 17 de juny de 1999 en resolució del Recurs d'Inconstitucionalitat contra la Llei 35/1988 sobre tècniques de reproducció assistida). Artículos doctrinales: Derecho civil. 2002. pp. 1-8, p. 7. Disponible a: <http://noticias.juridicas.com/articulos/45-Derecho-Civil/200205-256815410231341.html>

⁹² BLANCO-MORALES LIMONES, Pilar. *¿Y tú de Quién eres?: Problemas actuales del Derecho de familia*. Lección Inaugural curs 2010/2011. Universitat d'Extremadura. P. 12.

⁹³ QUESADA GONZÁLEZ, Mª Corona. *El derecho (¿constitucional?) a conocer el propio origen*

El Tribunal Constitucional ha tingut ocasió de pronunciar-se sobre l'anonimat a través d'un recurs d'inconstitucionalitat presentat contra la Llei 35/1988 resolt per la sentència 116/1999 de 17 de juny⁹⁴. Els recurrents basaven els seus dubtes de constitucionalitat del precepte en tant que entenien que vulnerava la protecció de la família i del fill, i el principi de la lliure investigació de la paternitat consagrat en l'article 39.2 CE. El TC ha considerat que l'anonimat de les donacions no és inconstitucional. Alguns dels arguments que van fonamentar la decisió del Tribunal i que han servit per a recolzar el manteniment en l'anonimat de les donacions de gàmetes en la reproducció assistida són els següents⁹⁵:

- 1) La pretensió de conèixer la identitat del donant no es pot canalitzar per la via de la de l'article 39.2 CE, el qual té la finalitat la creació de relacions paternofilials, és a dir, determinar qui és la persona amb responsabilitats enfront del fill.
- 2) La conservació de la identitat dels donants no ocasiona en els fills perjudicis suficients per a que pugui afirmar-se que queden desprotegits, ja que per una part, la llei els hi permet accedir a la informació general sobre el donant que no inclogui la seva identitat, i a més existeixen excepcions que no fan impossible l'accés a dita informació.
- 3) La protecció de la intimitat del donant és necessària per a obtenir materials genètics per a la pràctica de les TRA.

L'autor RIVERO HERNÁNDEZ ha tatxat la sentència d'insatisfactòria pel que fa a la seva argumentació per diversos motius, entre ells per haver-se basat el TC únicament en l'article 39.2 CE, per la falta de consideració de la doctrina del TEDH en la interpretació i aplicació de l'article 8 de la Convenció de Drets Humans i per no haver tingut en compte el Tribunal altres preceptes constitucionals (arts. 10, 14 i 15 CE) igualment implicats en el problema i que poden comportar altres arguments i respostes jurídiques⁹⁶, com la que l'autor defensa⁹⁷: *el interés legítimo y el derecho de toda persona a conocer su origen biológico y dejar definida su compleja identidad personal es en el ordenamiento español un derecho principalísimo, quizás el más próximo al derecho a la vida y a la integridad*

biológico. Ob. Cit. P. 295.

⁹⁴ STC núm. 116/1999 de 17 de juny de 1999, (RTC 1999/116). Ponent: Don Pablo García Manzano.

⁹⁵ STC núm. 116/1999 de 17 de juny de 1999, F.J. 15è. (RTC 1999/116). Ponent: Don Pablo García Manzano.

⁹⁶ RIVERO HERNÁNDEZ, Francisco. *La constitucionalidad del anonimato del donante de gametos y el derecho de la persona al conocimiento de su origen biológico*. Ob. Cit. P. 114.

⁹⁷ *Ibidem*, p. 134.

moral, directamente relacionable con su dignidad personal y su esencia y derechos inherentes a la persona.

Així doncs, es pot afirmar que la possibilitat o obstacle del nascut per TRA a conèixer la identitat del donant dependrà de la prohibició o conservació d'aquest anonimat. A Espanya la preservació de l'anonimat impedeix als nascuts per TRA la investigació de la paternitat, dret consagrat en l'article 39.2 CE, a diferència d'altres països on, al no existir l'anonimat o al estar aquest més limitat els nascuts tenen majors possibilitats de tenir un ple coneixement d'on provenen. Per això, es pot confirmar una vulneració de l'article 39.2 CE al impedir la LTRHA tota possibilitat d'investigació de la paternitat.

3. ARGUMENTS A FAVOR DE L'ANONIMAT

Com ja s'ha constatat, la Llei 14/2006 proclama la regla general de l'anonimat en les donacions de gàmetes en la reproducció assistida. Alguns dels arguments que s'exposen per part dels defensors de l'anonimat, i per tant, per a evitar la investigació de la paternitat són els següents:

- En l'àmbit mèdic, estimular la donació de gàmetes. La publicitat de les donacions podria comportar una disminució del nombre de donants per por d'aquests a que se'ls hi reclami qualsevol tipus de responsabilitat, ja sigui patrimonial o afectiva⁹⁸.

Després de la prohibició de l'anonimat en alguns països, la norma general ha estat un brusc descens de les donacions a nivell nacional. Un exemple és el cas de Suècia, on s'ha detectat una emigració de pacients a Dinamarca on encara es manté en secret la identitat dels donants⁹⁹.

Aquest argument també justifica l'anonimat de donants de gàmetes com una condició, moltes vegades imprescindible, per a permetre el dret a la reproducció de les parelles amb problemes d'infertilitat¹⁰⁰.

⁹⁸ TURNER SAELZER, Susan; MOLINA PEZOA, Marcia; MOMBERG URIBE, Rodrigo. *Técnicas de reproducción asistida. Una perspectiva desde los intereses del hijo*. Ob, cit. P. 17.

⁹⁹ PRATS, Jaime. Donar esperma no es ser padre (de momento). *EL PAÍS*. 22 de novembre de 2010. Disponible a: http://elpais.com/diario/2010/11/22/sociedad/1290380401_850215.html

¹⁰⁰ IGAREDA GONZÁLEZ, Noelia. *El derecho a conocer los orígenes biológicos versus el anonimato en la donación de gametos*. *Derechos y Libertades*: 2014, núm. 31. Pp. 227 – 249. P. 236.

- Protegir el dret a la intimitat del donant. Se'ls ha de protegir per tal que altres persones no puguin conèixer l'ús que el donant realitza amb el seu material genètic, i que la utilització d'aquest material ha donat lloc a una nova vida de la qual queda totalment desvinculat¹⁰¹.
- Protegir el dret a la intimitat de la persona que va acceptar sotmetre's a les tècniques de reproducció assistida¹⁰².
- Evitar la interferència afectiva d'una persona aliena a la família en la que el fill es troba dins. S'ha de protegir aquesta intimitat, ja que l'omissió comportaria desvetllar la ineptitud per a concebre de la persona la qual s'ha substituït el seu material genètic i, en conseqüència, deixar al descobert la relació merament formal que un dels pares manté amb el nascut¹⁰³.
- El coneixement per part del fill de la identitat del donant pot produir-li determinats danys psíquics i afectius, que no beneficiaria en cap cas el seu benestar i desenvolupament com a persona¹⁰⁴.
- El coneixement del donant podria suposar la interferència afectiva d'una persona aliena a la família en la que el fill no es troba inclòs, la qual podria comportar l'existència d'una desviació afectiva i influència sobre la criatura per part del donant¹⁰⁵.
- No existeix cap obligació dels pares a informar els fills la forma de la seva concepció. Si en els països on no es dóna l'anonimat no es preveu cap provisió legal que constrenyi als pares a revelar aquesta informació, per molt que es garanteixi el dret a conèixer els orígens genètics, si els pares no comuniquen aquesta dada, no tindrà cap sentit la protecció d'aquest dret¹⁰⁶.

¹⁰¹ TURNER SAELZER, Susan; MOLINA PEZOA, Marcia; MOMBERG URIBE, Rodrigo. *Técnicas de reproducción asistida. Una perspectiva desde los intereses del hijo*. Ob. Cit. P 17.

¹⁰² Ídem.

¹⁰³ Ídem.

¹⁰⁴ Ídem.

¹⁰⁵ Ídem.

¹⁰⁶ IGAREDA GONZÁLEZ, Noelia. *El derecho a conocer los orígenes biológicos versus el anonimato en la donación de gametos*. Ob. Cit. P. 236.

- El fet de conèixer la identitat del donant pot implicar l'exercici d'accions de reclamació i investigació de la paternitat (art. 39.2 CE). El TC es va pronunciar sobre aquesta qüestió, en la sentència mencionada anteriorment (STC 116/1999), indicant que dites accions pretenen establir un vincle amb conseqüències jurídiques recíproques per a les parts, i que consegüentment, el fet de únicament voler conèixer la identitat del donant ha de substanciar-se per via diferent a la de l'art. 39.2 CE.
- En el cas espanyol no es prohibeix de manera total l'accés a la identitat de l'aportant. L'article 5.5 LTRHA estableix el principi general d'anonimat, però això no comporta la denegació en qualsevol cas a l'accés. La mateixa llei preveu l'excepció a la norma general concedint la consulta de la identitat en els casos de perill de la vida o salut del nascut per tècniques de reproducció assistida.

Una vegada exposats tots aquests arguments en favor, es pot observar una declinació pels interessos mèdics i dels adults, deixant en segon pla, els drets dels nascuts per aquestes tècniques. L'anonimat, en conseqüència, implica una clara infravaloració dels interessos i drets dels fills, donat que es ponderen més positivament els interessos de la mare, pare i donant per sobre els interessos del nascut, el qual pateix una forta restricció pel lliure desenvolupament de la seva personalitat.

Es pot entendre, a mode de conclusió, que l'anonimat del donant és una construcció *ad hoc* que intenta salvaguardar els interessos de les persones que intervenen en les actuacions medico-biològiques de la reproducció assistida, però que impedeixen l'exercici de drets bàsics del fill, entre d'ells el dret a conèixer el seu origen¹⁰⁷. Per aquest motiu, els arguments anteriorment exposats no justifiquen suficientment la defensa de l'anonimat ja que s'hauria de posar per davant el principi *favor filii*, que intenta garantir la màxima protecció als fills en totes les relacions en que es vegin involucrats.

¹⁰⁷ SOLER BELTRÁN, Ana Cristina. *La cuestión del anonimato del donante de gametos*. Ob. Cit. P. 6.

4. ARGUMENTS EN CONTRA DE L'ANONIMAT

De la mateixa manera que en l'epígraf anterior, el debat generat al voltant de l'anonimat i els motius que s'exposen per a determinar la prohibició del mateix, segueixen girant entorn el conflicte de drets que s'ha anat analitzant al llarg del treball: el dret del nascut per TRA heteròloga a conèixer la identitat del donant i el dret de les persones que consenten aquestes tècniques i el donant en preservar aquest anonimat o el seu dret a la intimitat personal i familiar. La finalitat d'aquesta polèmica serà arribar a determinar quins dels dos interessos ha de cedir.

Els arguments que s'han aportat per tal d'assolir la supressió de l'anonimat són:

- L'eliminació de l'anonimat del donant no ha de comportar necessàriament un descens de les donacions aportades. Una evidència d'aquest supòsit és el cas del Regne Unit on l'any 2005 es va derogar el secret de les donacions. Al principi, el nombre de donacions es va reduir considerablement, però transcorreguts 5 anys des de l'aprovació de la llei, la quantitat de donants va tornar a aflorar considerablement. L'estudi es basa en un anàlisi de les dades de l'Hospital de Dones *de King's College*, el qual té el centre més gran de IAD (inseminació artificial amb donant) del Regne Unit¹⁰⁸.

Independentment, de si aquestes davallades de donacions es donen de forma generalitzada o no en els Estats on es prohibeix l'anonimat, aquestes no poden tenir un valor més gran que un dret tan relacionat amb la dignitat de la persona i amb el lliure desenvolupament de la mateixa. Hauran de ser els donants els qui s'adaptin a la legislació vigent.

- El trencament de l'estabilitat familiar i els danys psíquics i psicològics per part del fill podrien ser més greus en el cas de conèixer mitjançant un tercer la forma de la seva concepció¹⁰⁹. L'anonimat ha estat al·legat usualment com una protecció al nascut a no patir danys psicològics pel coneixement de la seva procedència. No obstant, des de la meua consideració el fet de conèixer les circumstàncies en que s'arriba al món per terceres persones alienes a la família pot resultar més dolorós per a la persona, en tant que aquest pot veure's traït per la seva pròpia família per

¹⁰⁸ FALATURI, Puran. El caso del donante: ¿Marea baja en el banco de semen?. *Doccheck news*, 5 de juny de 2013. Disponible a: <http://news.doccheck.com/es/681/el-caso-del-donante-marea-baja-en-el-banco-de-semen/>

¹⁰⁹ TURNER SAELZER, Susan; MOLINA PEZOA, Marcia; MOMBERG URIBE, Rodrigo. *Técnicas de reproducción asistida. Una perspectiva desde los intereses del hijo*. Ob. Cit. P 18.

considerar que aquesta ha faltat a la honestat i confiança, que es desprenen d'aquest tipus d'estructures.

- Superioritat del dret del nascut a conèixer el seu origen biològic enfront qualsevol altre dret dels seus progenitors legals. Aquest argument es fonamenta en l'estret lligam que conèixer els progenitors biològics comporta amb altres drets fonamentals del fill com són l'art. 10, 14 o 15 de la Constitució Espanyola. En línia amb aquesta argumentació, el fill en cap cas ha tingut ocasió de pronunciar-se sobre com venir a la vida en el moment en que els seus pares així ho van decidir, tot i ser el màxim afectat. Això comporta una deficient ponderació dels interessos implicats, deixant sense protecció els drets del nascut que li són inherents pel simple fet de ser persona¹¹⁰.
- Donar la possibilitat a l'interessat de conèixer la identitat del donant. En cap cas s'està parlant d'una imposició, més bé tot el contrari. El que es busca és concedir l'oportunitat d'aquells concebuts per TRA heteròlogues de conèixer si així ho volen, qui va ser l'aportant del material genètic. En cap cas s'estaria davant d'una exigència de conèixer aquesta informació, sinó emmarcar-lo en l'àmbit de la llibertat personal de cadascú.
- L'acció tendent al coneixement de la identitat del donant en cap cas suposa una reclamació o determinació de la filiació. L'article 8.3 LTRHA ja estableix que en cas de coneixement d'aquesta identitat, això no comportarà un dret de l'interessat a reclamar responsabilitats per part del donant. Entre ambdós seguirà existint exclusivament una vinculació purament genètica.
- La supressió de l'anonimat en les donacions comportarà que només es prestin a donar les persones vertaderament més altruistes, així s'evitarà que només donin aquelles persones que vagin en la recerca de raons purament econòmiques¹¹¹.

¹¹⁰ RIVERO HERNÁNDEZ, Francisco. *De nuevo sobre el derecho a conocer el propio origen: el asunto Odièvre (sentencia del Tribunal Europeo de Derechos Humanos de 13 de febrero de 2003)*. Actualidad civil. 2003, núm. 2. p. 593-632, p. 621. ISSN: 0213-7100.

¹¹¹ IGAREDA GONZÁLEZ, Noelia. *El derecho a conocer los orígenes biológicos versus el anonimato en la donación de gametos*. Ob. Cit. P. 245.

- La creixent realitat en l'actualitat de la situació de persones que mai han tingut notícies de la seva família d'origen o desconeixen les persones que les van engendrar, entre les que es troben els nascuts per donació de gàmetes, comporta la necessitat de regular de manera generalitzada el dret a conèixer el propi origen, equiparant la situació dels adoptats amb aquests¹¹². Aquesta regulació és necessària per la rellevància de conèixer sobre la vida, i més especialment sobre un mateix, cosa que resulta innat a les persones. Es tracta del desig de trobar-se amb un mateix. No es persegueix en molts casos, el retrobament amb el progenitor ja que no es busca l'establiment de vincles amb aquest.
- Les reiterades resolucions del TEDH a favor del coneixement de la veritat biològica en interpretació del l'article 8 del Conveni Europeu de Drets Humans. El TEDH es va pronunciar sobre aquest article 8, considerant que els processos de filiació dirigits a establir la paternitat i la veritat biològica guarden una directa relació amb la vida privada¹¹³. Per tant, la sol·licitud d'obtenció d'informació sobre aspectes personals per a establir els detalls de la seva identitat com a éssers és de gran importància per les implicacions formatives per a la personalitat de cadascú¹¹⁴, i dins de les quals s'enquadra la informació relativa a la identitat biològica¹¹⁵.

En addició als arguments exposats, PANTALEÓN, planteja l'existència d'un seguit de conflictes constitucionals en relació amb l'article 5.5 LTRHA¹¹⁶:

- L'article 39.2 CE que presenta la investigació de la paternitat. El citat autor considera una discriminació injustificada l'exclusió dels fills nascuts per TRA a ostentar el dret proclamat en el mencionat article. Aquest es justifica indicant que el legislador en el moment de redacció de la Constitució no tenia en ment les tècniques de reproducció assistida, de manera que l'article 39.2 CE s'ha d'interpretar de manera extensa per tal de garantir aquest dret als fills producte de

¹¹² GÓMEZ BENGOCHEA, Blanca. *Derecho a la identidad y filiación: búsqueda de orígenes en adopción internacional y en otros supuestos de filiación transfronteriza*. Ob. Cit. P. 34.

¹¹³ STEDH Cas Mikulic v. Croàcia (núm. 53176/99) de 7 de febrer de 2002.

¹¹⁴ STEDH Cas Gaskin v. Regne Unit (núm. 10454/1983) de 7 de juliol de 1989.

¹¹⁵ STEDH Cas Odièvre v. França (núm. 42326/98) de 13 de febrer de 2003.

¹¹⁶ PANTALEÓN PRIETO, Fernando. *Técnicas de Reproducción Asistida y Constitución*. Revista del Centro de Estudios Constitucionales. 1993, núm 15. pp. 129-160, p. 138. ISSN: 0214-6185.

les TRA. Es parteix doncs, d'un reconeixement a tota persona del dret a conèixer el seu origen.

- L'article 10.1 CE relatiu a la dignitat humana de la persona. Entén que l'anonimat de les donacions comporta atorgar la condició d'objecte al nascut pel fet de poder ocultar-los el seu origen amb la finalitat de no deixar al descobert les donacions.
- L'article 15 CE en relació a la integritat física, ja que s'ha arribat a l'extrem de preveure desvetllada la identitat del donant en casos excepcionals i extraordinaris de perill. Mentre no es doni aquest supòsit excepcional de perill la negativa d'accés a la identitat del donant serà absoluta. Des de la meua perspectiva, aquesta regulació no és l'adient pel fet que poden existir casos en que el perill no sigui de vida o mort i sigui d'utilitat destapar la identitat del donant per a poder obtenir una resposta adequada al problema plantejat.
- L'article 15 CE en relació amb al integritat moral. En determinats supòsits, la impossibilitat de conèixer el propi origen pot comportar seriosos trastorns psíquics, per ser aquesta informació important per a trobar la pròpia identitat i en conseqüència pel desenvolupament de la personalitat.

A l'anterior es podria afegir l'article 14 CE, que proclama la igualtat i la no discriminació per raó de naixement, el qual es veu vulnerat per les diferències de tracte entre els nascuts per adopció i per procreació natural davant dels fills nascuts per reproducció assistida, ja que els primers gaudeixen d'un dret ple al coneixement dels progenitors biològics, mentre que els nascuts per TRA es veuen privats d'aquest dret com a conseqüència de l'anonimat en les donacions.

Una vegada ponderats els arguments a favor i els arguments en contra de l'anonimat, m'adhereixo a aquells que vetllen per l'abolició de l'anonimat en les donacions de gàmetes per considerar per sobre el dret a conèixer la seva procedència que no els drets que asseguren l'anonimat del donant i la intimitat dels qui se sotmeten a les tècniques de reproducció assistida. La justificació d'aquesta posició es basa en la importància de saber la pròpia història per a poder-nos formar cadascú com a individus únics i poder diferenciar-nos de la resta. L'anonimat del donant, com ja s'ha posat de manifest, frega els límits de la constitucionalitat, de manera que drets fonamentals de la persona poden

veure's greument perjudicats sense possibilitat d'aquest a defensar-se. Això comportaria col·locar al nascut en la posició de víctima.

En conseqüència amb tot el que s'ha exposat, es pot afirmar que no es tracta d'imposar una obligació de coneixement, sinó de donar la possibilitat a aquells qui desitgin tenir coneixement de les seves arrels biològiques. En addició, el fet de conèixer el fill la identitat del donant en cap cas ha de suposar l'establiment de vincles jurídics entre el progenitor biològic i el fill, sinó que simplement es persegueix una finalitat de coneixença.

És evident que anys enrere era impensable que es poguessin assolir aquests extrems en medicina reproductiva, però ara que ja són una realitat el Dret ha d'acomodar-se a les noves situacions jurídiques que es plantegen en l'àmbit familiar. La regulació actual d'aquestes tècniques i els seus efectes resulten un tant antiquats i incomplets, el que fa que es requereixi una modificació en normativa de filiació adaptada a les necessitats socials del moment. Per això, seguint la tendència de la modernització de països europeus prohibint l'anonimat de les donacions, es considera adient que Espanya s'afegixi a aquest moviment de garantir el dret a conèixer els progenitors biològics.

5. DRET COMPARAT

Les tècniques de reproducció humana assistida han suposat una autèntica revolució amb implicacions mèdiques, socials i jurídiques. Des de finals dels anys 80 fins l'actualitat, molts països han promulgat lleis tendents a delimitar jurídicament aquestes pràctiques. Tanmateix, lluny d'arribar a un cert consens normatiu, les diferents lleis establertes s'han caracteritzat per la diversitat en la seva regulació, en especial en els temes més controvertits.

La posició inicial en la majoria d'Estats en regular les TRA es basava en un anonimat total de les donacions, en garantia de la intimitat del donant. El posterior enfocament ètic, preocupat per garantir la dignitat humana de la persona, va suposar un canvi en les legislacions de determinats països, acceptant l'aixecament de les donacions i, en conseqüència, garantint el dret del nascut per donació a conèixer el seu origen biològic. Es tracta d'una tendència que es va consolidant en les societats més desenvolupades¹¹⁷.

¹¹⁷ THÉRY, Irène. *El anonimato en las donaciones de engendramiento: filiación e identidad narrativa infantil en tiempos de descasamiento*. Ob. Cit. P. 25.

Els canvis en aquesta matèria han comportat l'adopció de diferents models normatius, en tant que uns Estats han optat per protegir l'anonimat, mentre que d'altres han reconegut jurídicament la possibilitat que els fills nascuts per TRA puguin tenir ple coneixement del seu origen biològic¹¹⁸.

Atenent a l'anterior, convé posar de relleu amb detall les regulacions d'alguns països que resulten interessants, a modus d'exemple, entre les que trobarem posicions més progressistes per haver aixecat l'anonimat i d'altres més conservadores pel manteniment d'aquesta pràctica.

- Suècia:

Al març de 1985, el Parlament Suec va promulgar la Llei d'Inseminació artificial 1140/1984¹¹⁹ que permetia al nascut per mitjà de donació de semen el dret de rebre informació identificadora sobre el mateix. Aquesta informació no inclou exclusivament la seva identitat, sinó que es poden reclamar altres dades relatives a l'individu com pot ser la seva aparença física. La condició que imposa aquesta llei és assolir "prou maduresa" per poder obtenir aquesta dada. El terme "prou maduresa" no ve explicitat en la Llei, de manera que *The National Board of Health and Welfare* (agència del govern a Suècia del qual s'encarrega el Ministeri de Salut i afers socials) va interpretar que aquest concepte havia d'entendre's com la majoria d'edat¹²⁰.

La Llei d'Inseminació Artificial va provocar una gran polèmica entre metges i juristes. Fins aleshores, el donant d'esperma havia estat protegit per l'anonimat, davant la reclamació d'informació tant de la mare com del fill. El sector mèdic va considerar que la supressió de l'anonimat comportava una subtil manera d'acabar amb la inseminació artificial a Suècia¹²¹.

En els inicis de la mencionada Llei, a Suècia únicament es permetien les donacions d'esperma, de manera que les donacions d'ovòcits quedaven, encara, prohibides. No fou fins l'1 de gener de 2003 que es va legalitzar aquesta pràctica. Un cop legalitzada la

¹¹⁸ GARCÍA RUIZ, Yolanda. *El origen biológico en la reproducción asistida: nuevas tendencias normativas para una era global*. Centro de Estudios Andaluces. 2010, núm. 2. P. 1.

¹¹⁹ Llei sueca sobre inseminació de 1984. Reemplaçada per la Llei sobre integritat genètica del 2006.

¹²⁰ LALOS, A; DANIELS, K; GOTTlieb, C; LALOS, O. *Recruitment and motivation of semen providers in Sweden*. Human reproduction. 2003, vol.18, num 1. pp. 212-216, p 212. Disponible a: <http://humrep.oxfordjournals.org/content/18/1/212.long>

¹²¹ MORENO, Ricardo. Polémico proyecto de ley en Suecia sobre inseminación artificial. *EL PAÍS*. 30 març de 1984. Disponible a: http://elpais.com/diario/1984/03/30/sociedad/449445610_850215.html

donació de material genètic femení, el dret a conèixer el propi origen va ser reconegut als dos tipus de donacions: semen i ovòcits¹²².

- Àustria:

Àustria es va sumar al reconeixement al nascut d'una donació a conèixer la seva identitat biològica a partir de la Llei de medicina reproductiva de 4 de juny o Fortpflanzungsmedizingesetz¹²³.

Aquest dret es troba reconegut en l'article 20. El primer apartat d'aquest precepte fa menció del tracte confidencial que es dona a la identitat del donant (art. 20.1). No obstant, en l'apartat següent afegeix que es garantirà el dret de la persona major de 14 anys l'accés als registres per a que pugui conèixer aquesta informació (art. 20.2). Les clíniques dedicades a la fertilització assistida tenen el deure de guardar els registres amb indicació del nom del donant, la data i lloc de naixement, la residència i el nom dels seus pares (art. 15)¹²⁴.

A més, l'article 20.2 *in fine* estableix que els pares o el representant legal del nen, pel bé del nen, en casos excepcionals i justificats per raons mèdiques també puguin accedir a aquesta informació sol·licitant el corresponent permís.

Per tant, tot i l'inicial tracte secret que s'estableix per a la identitat del donant, aquest queda revocat pel nascut en l'apartat següent al tenir present un dret del nen a accedir a les dades concernents del seu origen biològic.

- Suïssa:

En aquest estat, el principi pel qual tota persona té accés a les dades relatives a la seva ascendència va ser inscrit l'any 1992¹²⁵ en la Constitució Federal¹²⁶ i posteriorment desenvolupat en la Llei federal de 1998 sobre la reproducció assistida¹²⁷.

¹²² THÉRY, Irène. *El anonimato en las donaciones de engendramiento: filiación e identidad narrativa infantil en tiempos de descasamiento*. Ob. Cit. P. 25.

¹²³ Llei austríaca de medicina reproductiva de 4 de juny de 1992. Fortpflanzungsmedizingesetz am 4 juny 1992.

¹²⁴ VICTORIA FAMÁ, María. *El derecho a la identidad del hijo concebido mediante técnicas de reproducción humana asistida en el proyecto de código civil i comercial de la nación*. Lecciones y Ensayos. 2012, núm. 90. Pp. 171-195. P. 186.

¹²⁵ THÉRY, Irène. *El anonimato en las donaciones de engendramiento: filiación e identidad narrativa infantil en tiempos de descasamiento*. Ob. Cit. P. 25.

¹²⁶ Constitució Federal suïssa de 18 de abril de 1999. Constitution Fédérale de la Confédération suisse du 18 avril 1999 (Etat le 3 mars 2013).

¹²⁷ Llei federal suïssa sobre la procreació medicament assistida de 18 de desembre de 1998. Loi

Els passos a seguir per a la revelació de la identitat del donant es troben continguts en la Llei federal 810.11 sobre procreació amb assistència mèdica, del 18 de desembre de 1998, complementada per la Ordenança sobre la medicina reproductiva 810.111.2 de 4 de desembre del 2000¹²⁸.

L'article 27 de la Llei federal 810.11 disposa que: 1. El nen que hagi complert 18 anys podrà sol·licitar a la Oficina d'informacions sobre les dades relatives a les característiques físiques i generalitzades del donant. 2. D'altra banda, podrà en qualsevol moment, sol·licitar informació sobre totes les dades del donant, ja que pot al·legar un interès digne de protecció.

En cas que el fill sol·liciti aquesta informació sobre el donant, en primer lloc se li notifica i adverteix al donant que la seva identitat serà destapada. A aquest se li atorga un temps raonable per a decidir si accepta o no tenir contacte amb el fill, i si manifesta la seva oposició s'informa al fill dels drets del donant i la seva família. Si la persona manté la seva pretensió, rebrà igualment la informació necessària (art. 27.3)¹²⁹.

- Holanda:

A Holanda, després de 15 anys de debats, les donacions ja no són anònimes des de juny de 2004¹³⁰. Al 2002, es va adoptar la Llei de 25 d'abril de 2002, coneguda com Llei d'Informació del Donant d'inseminació artificial¹³¹, que va suprimir l'anonimat dels donants de material genètic¹³².

Aquesta norma preveu dues fases:

1. A partir dels 12 anys, la persona tindrà dret a accedir a la informació sobre les característiques físiques, l'educació, la ocupació i qualsevol altre dada relativa a l'entorn social del donant (art. 3.1.b).

fédérale sur la procréation médicalement assistée (LPMA) du 18 décembre 1998.

¹²⁸ VICTORIA FAMÁ, María. *El derecho a la identidad del hijo concebido mediante técnicas de reproducción humana asistida en el proyecto de código civil i comercial de la nación*. Ob. Cit. P. 186.

¹²⁹ Ídem.

¹³⁰ THÉRY, Irène. *El anonimato en las donaciones de engendramiento: filiación e identidad narrativa infantil en tiempos de descasamiento*. Ob. Cit. p. 25.

¹³¹ Llei sobre normes de conservació, gestió i facilitació de dades de donants en la fecundació artificial de 25 d'abril de 2002. Wet donorgegevens kunstmatige bevruchting van 25 april 2002.

¹³² VICTORIA FAMÁ, María. *El derecho a la identidad del hijo concebido mediante técnicas de reproducción humana asistida en el proyecto de código civil i comercial de la nación*. Ob. Cit. P. 186

2. En complir 16 anys, l'interessat podrà tenir accés a la identificació del donant, sempre que el donant hagués firmat el seu consentiment informat en aquest sentit (art. 3.2). En aquest cas, les dades identificadores també podran ser proporcionades als progenitors legals, a sol·licitud d'un d'ells o dels dos conjuntament (art. 3.6)¹³³.

Davant una sol·licitud d'informació es contacta amb el donant i se li demana una autorització. Si aquest nega el seu permís, el registre valora les circumstàncies del cas, i excepte que el donant expressi raons suficients, les quals no es troben especificades en la Llei, preval el dret de la persona que ha sol·licitat la informació. La decisió d'aquest òrgan es recurrible judicialment (art. 3.4)¹³⁴.

Els donants anteriors a 2004 tenen dret a mantenir el seu anonimat fins i tot si els seus gàmetes són utilitzats amb posterioritat a aquesta data: en aquest cas, poden optar per permetre que es reveli al fill la seva identitat¹³⁵.

- Islàndia:

Islàndia va optar l'any 1996 per un sistema de “doble finestra” o *double check*, que, per un costat permet les donacions anònimes de gàmetes i, per l'altra, autoritza les donacions procedents de donants que accepten i permeten que la seva identitat sigui coneguda pel nascut¹³⁶.

Aquest sistema va ser implantat per la Llei sobre fecundació artificial de 1996 o *Lög um tæknifrjóvgun nr. 55/1996*¹³⁷. L'article 4 de la citada Llei disposa que si existeix una sol·licitud d'anonimat dels donants, aquesta ha de ser respectada pel personal mèdic. En aquests casos, les dades identificadores no poden ser proporcionades a la parella o nascut, ni tampoc a la inversa, de forma que el donant tampoc pot obtenir informació de la parella que ha rebut la seva donació. En el mateix precepte es preveu la posició contrària: que el donant no sol·liciti aquest anonimat. En aquests casos la informació del donant es mantindrà en un arxiu especial. La persona concebuda per mitjà d'aquella donació, en

¹³³ Ídem.

¹³⁴ Ídem.

¹³⁵ GARRIGA GORINA, Margarita. *El conocimiento de los orígenes genéticos en la filiación por reproducción asistida con gametos donados por un tercero*. Ob. Cit. Pp. 200.

¹³⁶ THÉRY, Irène. *El anonimato en las donaciones de engendramiento: filiación e identidad narrativa infantil en tiempos de descasamiento*. Ob. Cit. P. 25.

¹³⁷ Llei sobre fecundació artificial de 1996 o *Lög um tæknifrjóvgun nr. 55/1996*.

assolir els 18 anys podrà accedir a les dades que identifiquen al donant. En el supòsit de proporcionar aquesta informació, l'entitat corresponent haurà d'informar al donant sobre el descobriment de la seva identitat per part del fill.

- Noruega:

Noruega va votar el desembre del 2003 l'aixecament de l'anonimat, que va comportar una aplicació progressiva de la Llei entre 2003 i 2005¹³⁸.

La norma que va comportar l'eliminació de l'anonimat dels donants va ser la Llei núm. 100, de 5 de desembre de 2003 relativa a l'Aplicació de la biotecnologia en la medicina humana¹³⁹. L'article 2.7 estableix que qualsevol persona que hagi nascut com a resultat de la reproducció assistida amb utilització d'esperma donat, té dret a obtenir informació sobre la identitat del donant a partir dels 18 anys. Cal matisar que en aquest país únicament són legals les donacions d'esperma, motiu pel qual el precepte especifica quines donacions¹⁴⁰.

Per protegir l'exercici d'aquest dret es preveu l'existència d'un registre en que constin la identitat dels donants, en cas que els interessats sol·licitin el coneixement de la mateixa.

- Regne Unit:

L'Informe Warnock¹⁴¹ va precedir la Llei anglesa sobre fertilització humana i embriologia de l'1 de novembre de 1990¹⁴², el qual va exercir una gran influència sobre la mateixa. L'Informe britànic es va mostrar favorable a que els donants fossin persones anònimes, però permetia que els fills a partir dels 18 anys tinguessin la possibilitat de conèixer l'origen ètnic i la salut genètica del donant¹⁴³.

L'anonimat promulgat en la Llei de 1990 va quedar suprimit mitjançant *Human Fertilisation and Embryology Authority Regulations 2004 (HFEA) (Disclosure of Donor*

¹³⁸ THÉRY, Irène. *El anonimato en las donaciones de engendramiento: filiación e identidad narrativa infantil en tiempos de descasamiento*. Ob. Cit. P. 25.

¹³⁹ Llei sobre Biotecnologia de 5 de desembre de 2003. Bioteknologiloven av 2003.

¹⁴⁰ THÉRY, Irène. *El anonimato en las donaciones de engendramiento: filiación e identidad narrativa infantil en tiempos de descasamiento*. Ob. Cit. P. 25.

¹⁴¹ Informe Warnock, elaborat per la Comissió per a l'Estudi de la Fertilització Humana i la Embriologia en l'any 1984.

¹⁴² Llei britànica sobre fertilitat humana i embriologia de 1990. Human Fertilisation and Embryology Act 1990.

¹⁴³ GARCÍA RUIZ, Yolanda. *El origen biológico en la reproducción asistida: nuevas tendencias normativas para una era global*. Ob. Cit. P. 5.

Information)» núm. 1511¹⁴⁴, de 1 de juliol de 2004, que es van aplicar definitivament l'1 d'abril de 2005.

Aquesta regulació conté dues situacions diferents: una situació es refereix a aquells qui van ser donants abans del dia 31 de maig de 2005 mentre que l'altra, els que ho van ser amb posterioritat a la mateixa. En el primer dels casos, la Llei estableix que assolida la majoria d'edat, el concebut per TRA té dret a rebre informació genèrica del donant, sense incloure la identitat d'aquest. Es conserva doncs, el principi establert en la Llei de 1990. En el segon cas, l'accés a la informació sí conté dades d'identificació del donant.

La informació haurà de sol·licitar-se a la HFEA. Es disposa que el fill genètic en cap cas podrà reclamar del donant drets de tipus legal o econòmic. A més, és destacable que la norma no gaudeix de caràcter retroactiu, de manera que no es començarà a aplicar fins l'any 2023, quan els primers nascuts sota la nova normativa arribin a la majoria d'edat¹⁴⁵.

Posteriorment, la Llei de 1990¹⁴⁶ va ser reformada per la Llei sobre fertilització humana i embriologia de 2008¹⁴⁷, adaptant-la a la regulació que permetia obtenir informació identificadora del donant. La modificació més importat en aquesta última norma és la secció 31ZA, on es determina que a partir dels 16 anys, la persona pot tenir accés a certa informació relativa al donant, i que en assolir els 18 anys, ja pot demanar que se l'informi sobre la identitat de l'aportant¹⁴⁸.

¹⁴⁴ Regulació sobre la fertilitat humana i embriologia de 2004. The Human Fertilisation and Embryology Authority (Disclosure of Donor Information) Regulations 2004, num 1511.

¹⁴⁵ Gran Bretanya suprime el anonimat per als donants de gametos. A los 18 años, los hijos podrán exigir que se les revele la identidad de sus padres "genéticos". Bioeticaweb. 26 d'abril de 2005. Disponible a: <http://www.bioeticaweb.com/gran-bretaapa-suprime-el-anonimato-para-los-donantes-de-gametos-a-los-18-años-los-hijos-podrán-exigir-que-se-les-revele-la-identidad-de-sus-padres-agenacticos/>

¹⁴⁶ VICTORIA FAMÁ, María. *El derecho a la identidad del hijo concebido mediante técnicas de reproducción humana asistida en el proyecto de código civil i comercial de la nación*. Ob. Cit. P. 187.

¹⁴⁷ Llei anglesa sobre fertilitat humana i embriologia de 2008. Human Fertilisation and Embryology Act 2008.

¹⁴⁸ VICTORIA FAMÁ, María. *El derecho a la identidad del hijo concebido mediante técnicas de reproducción humana asistida en el proyecto de código civil i comercial de la nación*. Ob. Cit. P. 187.

- Finlàndia:

Finlàndia, abans de l'aprovació de la llei núm. 1237/2006 de Fertilització Assistida¹⁴⁹, tenia implantat un sistema de *doble check*, que va quedar revocat a favor del descobriment de la identitat del donant per part del fill¹⁵⁰.

L'article 23 de la Llei de Fertilització Humana relatiu al dret de la persona nascuda per donació de gàmetes a obtenir informació, proclama que el nascut per mitjà de tècniques de reproducció assistida gaudirà del dret a conèixer la identitat del donant un cop compleixi els 18 anys.

La Llei finesa gaudeix d'una particularitat que la diferencia especialment de la resta de normatives europees. L'article 16 apartat segon, preveu la possibilitat que el donant, en el moment de signar el consentiment informat, presti la seva conformitat de que pot ser considerat com a pare del nascut en virtut de la utilització d'aquestes tècniques¹⁵¹. Per tant, segons la Llei finesa se li pot donar la possibilitat a l'aportant del material genètic de ser considerat el pare del nascut, de forma oposada al sistema britànic, on el coneixement d'aquesta identitat en cap cas comporta un dret de la persona nascuda per TRA a reclamar cap tipus de responsabilitat al donant.

- Itàlia:

El sistema jurídic italià en la matèria està basat en la Llei 40/2004, de 19 de febrer de 2004, sobre Normes en matèria de procreació mèdica assistida¹⁵².

La Llei italiana considera la fecundació artificial com un recurs permès en el cas que no existeixin altres mètodes terapèutics per a eliminar les causes d'infertilitat o esterilitat. La mateixa manifesta expressament, que la procreació assistida no és un mètode de reproducció alternatiu al natural, sinó que consisteix en l'últim recurs terapèutic contra l'esterilitat (art. 1).

¹⁴⁹ Llei finlandesa sobre tractaments de reproducció assistida núm 1237/2006 de 22 de desembre de 2006. Laki hedelmöityshoidoista 1237/2006, 22 päivänä joulukuuta 2006.

¹⁵⁰ THÉRY, Irène. *El anonimato en las donaciones de engendramiento: filiación e identidad narrativa infantil en tiempos de descasamiento*. Ob. Cit. P. 26.

¹⁵¹ VICTORIA FAMÁ, María. *El derecho a la identidad del hijo concebido mediante técnicas de reproducción humana asistida en el proyecto de código civil i comercial de la nación*. Ob. Cit. P. 187.

¹⁵² Llei italiana de reproducció mèdicament assistida de 19 de febrer de 2004. Legge 19 febbraio 2004, n. 40 "Norme in materia di procreazione medicalmente assistita" pubblicata nella Gazzetta Ufficiale n. 45 del 24 febbraio 2004.

L'article 5 estableix els requisits subjectius, limitant l'accés a les tècniques de reproducció assistida a parelles de diferent sexe estables, casades o en unió de fet, majors d'edat i potencialment fèrtils. Ambdós membres han d'estar vius, de manera que no es pot utilitzar la fecundació *post-mortem* (art. 5). Queden excloses com a usuàries de les TRA dones solteres, vídues, parelles homosexuals i dones d'avançada edat¹⁵³.

A més, l'Estat italià no autoritza la reproducció artificial heteròloga (art. 4.3), de forma que la dona únicament podrà ser fecundada amb esperma del seu marit, havent, els dos membres de la parella, prestar el seu consentiment a través d'un escrit conjunt davant del metge responsable del Centre on s'hagi de realitzar la reproducció assistida (art. 6.3). En efecte, la Llei italiana únicament accepta la donació homòloga, comportant això que la paternitat legal es correspongui amb la biològica¹⁵⁴. La utilització de gàmetes de tercer en la reproducció assistida comportarà una multa de 300.000 a 600.000 (art. 12.1). També indica que, en cas que es produeixi una donació heteròloga, en contra de la prohibició expressa, el cònjuge que ha consentit la pràctica no podrà exercir accions destinades al desconeixement ni la impugnació de la paternitat (art. 9.1). L'ús de la tècnica heteròloga no comportarà cap tipus de relació jurídica entre el donant i el nascut (art. 9.3).

Es pot observar que la Llei italiana de fecundació assistida, és la més restrictiva i conservadora d'Europa, fruit d'una aliança amb l'Església Catòlica per la forta influència religiosa en la nació. Recentment, aquest conservadorisme s'ha vist esquarterat (només en part) per la Sentència del Tribunal Constitucional Italià de 9 d'abril de 2014 que va declarar inconstitucional la prohibició de les donacions de terceres persones per a ser empleades en la reproducció assistida, i per tant, heteròloga¹⁵⁵.

¹⁵³ GUZMÁN ZURRIARAIN, Roberto. *Técnicas de reproducción humana asistida: determinación legal de la filiación y usuarias en el derecho comparado*. Cuadernos de bioética. 2011, núm. 2, pp. 201 -214, P. 203.

¹⁵⁴ Ídem.

¹⁵⁵ ALGAÑARAZ, Julio. *Fertilización asistida en Italia: la Corte se enfrenta a la Iglesia*. CLARÍN. 9 d'abril de 2014. Disponible a: http://www.clarin.com/mundo/Fertilizacion-asistida-Italia-Corte-Iglesia_0_1117688254.html

- França:

En un principi, França va equiparar la donació de gàmetes (en aquell moment, esperma) a la donació de sang. Actualment, aquesta teoria ja ha estat rebutjada ja que s'ha pogut corroborar que les parts afectades en les donacions de gàmetes en són 3: donant, el receptor i el nascut¹⁵⁶.

Des de 1994, el dret francès autoritza diferents tipus de donacions, emmarcades totes elles, sota un mateix principi: l'anonimat. Al 2006, aquesta regla va ser ratificada per dos dictàmens, un del Conseil Consultatif National d'Ethique¹⁵⁷ i l'altre de l'Acadèmia de Medicina¹⁵⁸. Aquests dictàmens van sorgir com a resposta a una proposició de llei que disposava que els donants que ho desitgessin, poguessin autoritzar el desvetllament de la seva identitat, mentre que els altres continuarien regits per la regla de l'anonimat. Els dictàmens es van centrar en indicar que l'anonimat és el punt bàsic en un enfocament ètic preocupat per protegir la dignitat humana¹⁵⁹.

Actualment, les donacions a França es troben regulades en l'article L1244-1 del *Code de la Santé Publique*¹⁶⁰. En l'article L1211-5 s'estableix que el donant no té la possibilitat de conèixer el receptor i el mateix succeeix a la inversa. L'única excepció prevista és la revelació en cas de necessitat mèdica. D'igual forma es troba regulada aquesta condició en l'article 16.8 del *Code Civil Français*¹⁶¹.

Tot i que de manera més breu, cal analitzar altres legislacions europees que resulten rellevants de mencionar per tal de complementar l'anàlisi realitzat. A Alemanya, els nascuts per TRA també poden conèixer la identitat del donant en aplicació de la doctrina del Tribunal Constitucional de 31 de gener de 1989, segons la qual el dret al coneixement del propi origen forma part del dret al lliure desenvolupament de la personalitat i, en conseqüència, la promesa de l'anonimat realitzada pel metge al donant i a la mare és

¹⁵⁶ THÉRY, Irène. *El anonimato en las donaciones de engendramiento: filiación e identidad narrativa infantil en tiempos de descasamiento*. Ob. Cit. p. 27.

¹⁵⁷ Proposta núm. 90 del Comité Consultatif National d'Ethique: "Accès aux origines, anonymat et secret de la filiation", 24 de novembre de 2005.

¹⁵⁸ "A propos de la proposition de loi relative à la possibilité de lever l'anonymat des donneurs de gamètes", comunicat emès per l'Acadèmia de Medicina el 10 de octubre de 2006.

¹⁵⁹ THÉRY, Irène. *El anonimato en las donaciones de engendramiento: filiación e identidad narrativa infantil en tiempos de descasamiento*. Ob. Cit. p. 24.

¹⁶⁰ Codi de Salut francès de juliol de 2001. Code de la santé publique no. 2001-588, Juillet 2001.

¹⁶¹ Codi Civil Francès. Code Civil Français.

nul·la, en tant que es tracta d'un contracte en perjudici de tercers¹⁶². D'altra banda, altres països com Grècia, Dinamarca o Portugal segueixen mantenint el secret en les donacions de gàmetes¹⁶³.

Convé, igualment, fer una menció breu a determinades legislacions no europees per tal de comprovar la situació actual des d'una perspectiva més global.

- Estats Units:

En aquest país, la reproducció assistida no es troba regulada per via legislativa. Són les clíniques privades que practiquen aquestes tècniques les que han de decidir si la donació es realitza nominativament, és a dir, donant la possibilitat de saber la identitat del donant, o per contra si es realitzaran anònimament. Així, els usuaris poden dirigir-se als centres que els ofereixi les condicions més favorables a la seva pretensió¹⁶⁴.

Un exemple és el *California Cryobank*. Aquesta clínica preveu que les donacions puguin fer-se tant anònimament com amb l'explicitació que identifica el donant, la qual cosa els usuaris de les tècniques podran triar aquella opció que més els convingui¹⁶⁵.

- Canadà:

A Canadà regeix aquesta matèria la *Assisted Human Reproduction Act* de l'any 2004¹⁶⁶. Aquest Estat també es decanta per un sistema de *double check* com en el cas d'Islàndia¹⁶⁷. La Llei de reproducció humana canadenca preveu en l'article 15.4 que abans d'iniciar-se el procediment de reproducció assistida amb material genètic del donant, el personal autoritzat haurà de revelar a la persona que se sotmet a dites tècniques la informació referent a la salut del donant que es trobi en les seves mans, exceptuant la identitat del donant o qualsevol informació de la qual que raonablement identifica el mateix, excepte que aquest hagi prestat el seu conteniment. Per tant, es possibilita als donants les dues

¹⁶² GARRIGA GORINA, Margarita. *El conocimiento de los orígenes genéticos en la filiación por reproducción asistida con gametos donados por un tercero*. Ob. Cit. P. 198.

¹⁶³ *Ibidem*, p. 202.

¹⁶⁴ *Ibidem*, p. 201.

¹⁶⁵ Clínica California Cryobank. Consulta: 7 d'abril de 2015. <http://www.criobanco.com/Por-Que-CCB/Elegir-un-Banco-de-Esperma/>

¹⁶⁶ Llei de Reproducció Humana assistida del 2004 modificada el 22 de desembre de 2010. *Assisted Human Reproduction Act* 2004, 2010 SCC 61, [2010] 3 S.C.R. 457.

¹⁶⁷ GARRIGA GORINA, Margarita. *El conocimiento de los orígenes genéticos en la filiación por reproducción asistida con gametos donados por un tercero*. Ob. Cit. P. 200.

posicions: preservar l'anonimat o per contra que la seva identitat pugui ser coneguda pel nascut amb el seu material genètic.

- Austràlia:

A l'Estat de Victòria, es va decidir mitjanant la Llei de tractament de la infertilitat de 1995¹⁶⁸ que el fill a l'edat de 18 anys pogués accedir a la informació relativa al nom del donant¹⁶⁹. Es constata, un cop més, l'augment de països que s'han sumat a l'aixecament del secret de les donacions, en aquest cas, arreu del món.

L'apartat 79 d'aquesta Llei australiana és el precepte encarregat de regular la sol·licitud de l'interessat per a disposar de la informació identificadora del donant, i indica que un cop complerts els 18 anys, es podrà demanar a l'autoritat competent la informació sobre el donant que consti en el Registre Central. La informació inclourà dades generals del donant així com dades que l'identifiquin. Les sol·licituds que es realitzin amb tal finalitat han de constar per escrit en la forma preestablerta.

A Nova Zelanda es va abolir l'anonimat del donant de gàmetes al 2004. Es va crear un registre per a l'establiment voluntari de contacte entre donants, receptors i els fills nascuts per les tècniques de reproducció assistida¹⁷⁰. La regulació d'aquesta qüestió es troba en la *Human Assisted Reproductive Technology Act 2004* nº. 092¹⁷¹, concretament en la secció 50. Es preveu que el donant, abans de fer la donació, sigui informat de l'eventual dret que té el nascut a conèixer la seva identitat, entre d'altres punts rellevants (secció 46).

Estudiades diverses legislacions de diferents països i les seves corresponents evolucions en relació al tractament de l'anonimat en la reproducció assistida, ha quedat prou plasmat que, davant les antigues regulacions que mantenien de manera absoluta l'anonimat protegint els interessos dels adults, en les regulacions actuals el dret a conèixer els progenitors biològics ha aconseguit guanyar la posició principal. Queden encara, però, països que han d'adaptar el seu sistema jurídic a les necessitats de la societat moderna.

¹⁶⁸ Llei de Tractament de la Infertilitat de l'Estat de Victòria (Austràlia). Infertility Treatment Act 1995 No. 63 of 1995.

¹⁶⁹ THÉRY, Irène. *El anonimato en las donaciones de engendramiento: filiación e identidad narrativa infantil en tiempos de descasamiento*. Ob. Cit. P. 25.

¹⁷⁰ Ídem.

¹⁷¹ Llei de reproducció humana assistida. *Human Assisted Reproductive Technology Act 2004* n. 092.

IV. CONCLUSIONS

Seguidament s'exposen les conclusions extretes de la realització d'aquest estudi:

- I. En l'ordenament jurídic espanyol no es troba reconegut el dret a conèixer el propi origen de manera explícita. No obstant, aquest es troba implícitament garantit en els articles 10, 15, 18 i 39.2 de la Constitució Espanyola.
- II. La identitat individual és un element essencial de l'ésser humà pel simple fet de ser-ho. Per aquest motiu, el dret a conèixer el propi origen ha d'enquadrar-se dins dels drets de la personalitat, per la importància que aquest comporta en el desenvolupament de la personalitat i la seva íntima relació amb la dignitat humana.
- III. A nivell internacional són diversos els instruments legals que admeten, ja sigui de manera directa o indirecta, el dret a conèixer els progenitors biològics protegint-lo de la millor manera possible. El Tribunal Europeu de Drets Humans també ha contribuït al reconeixement d'aquest dret en nombrosos pronunciaments.
- IV. La Llei 14/2006 de Tècniques de Reproducció Humana Assistida impedeix al fill nascut per aquestes tècniques amb gàmetes de donant tenir coneixement de la identitat de l'aportant del material genètic, obstaculitzant la lliure investigació de la paternitat, dret garantit per l'article 39.2 CE, que comporta una rellevant infravaloració dels interessos del nascut.
- V. L'anonimat de les donacions a Espanya comporta la vulneració de drets dels fills nascuts per aquestes tècniques en tant que aquesta pràctica erosiona drets fonamentals com la dignitat humana del nascut (art. 10 CE), impedingint que aquest pugui formar-se com a persona única.

- VI. La protecció de la identitat del donant, impedeix que els nascuts per tècniques heteròlogues puguin conèixer qui ha estat aquest donant, comportant un tractament de desigualtat entre aquests i els nascuts per procreació natural i els adoptats, ja que aquests sí poden accedir a les dades identificadores dels seus progenitors biològics. Aquesta discriminació ha de resoldre's amb una igualtat de drets per a tots els supòsits, garantint així, que el nascut per TRA pugui conèixer la identitat del donant.
- VII. Davant la col·lisió entre el dret a la intimitat personal i familiar, tant de les persones que presten el seu conteniment en sotmetre's a les tècniques de reproducció assistida com del donant, amb el dret a conèixer l'origen biològic, el primer ha de veure's limitat, en virtut del principi *favor filii*.
- VIII. La protecció de la intimitat del donant no ha de venir necessàriament garantida per l'anonimat, ja que també es pot protegir al mateix advertint-lo de les conseqüències que es deriven de la donació, entre d'elles la possibilitat que té el nascut per la seva donació de conèixer la seva identitat. Una vegada advertit dels efectes de la donació, el possible donant és lliure d'actuar com consideri oportú.
- IX. Resulta necessària una nova regulació del CCCat que permeti el coneixement dels orígens als nascuts per TRA, sense que sorgeixi cap vinculació jurídica entre el donant i el nascut. Pel cas que la regulació no es modifiqui, hauria d'aplicar-se per analogia l'article 235-49 CCCat a aquests casos, que permet als adoptats conèixer d'on provenen sense l'establiment de cap responsabilitat derivada de la filiació.
- X. Les societats més modernes del nostre entorn no inclouen en el seu ordenament jurídic un dret del donant de gàmetes a preservar el seu anonimat, per considerar que el dret de la persona a conèixer la seva identitat biològica preval davant el dret a la intimitat del donant. Promouen així, en primer lloc el dret a conèixer la identitat del donant que preval sobre el dret a la intimitat de la resta de persones involucrades en les tècniques.

XI. L'evolució legislativa en matèria de reproducció assistida, que aquí es considera desitjable, ofereix la deguda protecció als nascuts, en reconèixer el seu dret fonamental a conèixer la seva procedència biològica, és a dir, la identitat dels seus progenitors genètics, a qui deu la vida, el que sens dubte redundarà en el seu normal i ple desenvolupament de la persona. Per aquest motiu, l'aixecament de l'anonimat està constituint una tendència a la qual cada vegada més països s'estan afegint, d'entre ells, les societats més democràtiques com Regne Unit, Noruega o Suïssa. És per això que es considera adient que Espanya modifiqui la legislació actual abolint l'anonimat del donant i, doncs, realitzant una ponderació més favorable als d'aquells nascuts mitjançant reproducció assistida que vulguin tenir coneixement de la seva procedència genètica.

V. BIBLIOGRAFIA

➤ Manuals i articles doctrinals

- ALFONSO CRESPO, Evelia. *Adopción nacional e internacional: Panorámica procesal y sustantiva incluida la intervención de los padres biológicos*. Madrid: La Ley, 2004. ISBN: 978-84-9725-531-8.
- BARBER CÁRCAMO, Roncesvalles. *Reproducción asistida y determinación de la filiación*. REDUR 8. 2010. Pp. 25-37. ISSN: 1695-078X.
- BLANCO-MORALES LIMONES, Pilar. *¿Y tú de Quién eres?: Problemas actuales del Derecho de familia*. Lección Inaugural curs 2010/2011. Universitat d'Extremadura.
- CORRAL TALCIANI, Hernán. *Intereses y derechos en colisión sobre la identidad del progenitor biológico: los supuestos de la madre soltera y del donante de gametos*. Revista Ius et Praxis, núm 2, 2010, pp. 57 – 88. ISSN: 0717 – 2877.
- DEL POZO CARRASCOSA, Pedro; BOSCH CAPDEVILA, Esteve; VAQUER ALOY, Antoni. *Derecho Civil de Cataluña. Derecho de familia*. Madrid: Marcial Pons, 2013. ISBN: 978-84-15948-11-7.
- GARCÍA CANTERO, Gabriel. *La filiación en el caso de la utilización de técnicas de reproducción asistida*. Cuadernos de bioética. 1999, núm. 39. Pp. 479-494. ISSN: 1132-1989.
- GARCÍA RUIZ, Yolanda. *El origen biológico en la reproducción asistida: nuevas tendencias normativas para una era global*. Centro de Estudios Andaluces. 2010, núm. 2.

- GARRIDO MELERO, Martín. *Derecho de familia: Un análisis del Código Civil catalán y su correlación con el Código Civil español*. Madrid: Marcial Pons, 2013. ISBN: 9788415948032.
- GARRIGA GORINA, Margarita. *El conocimiento de los orígenes genéticos en la filiación por reproducción asistida con gametos donados por un tercero*. Derecho privado y Constitución: 2007, núm. 21. Pp. 167-228. ISSN: 1133-8768.
- GARRIGA GORINA, Margarita. *La adopción y el Derecho a conocer la filiación de origen. Un estudio legislativo y jurisprudencial*. Navarra: Aranzadi, 2000. ISBN: 84-8410-385-4.
- GÓMEZ BENGOCHEA, Blanca. *Derecho a la identidad y filiación: búsqueda de orígenes en adopción internacional y en otros supuestos de filiación transfronteriza*. Madrid: Dykinson, S.L, 2007. ISBN: 978-84-9849-061-9.
- GUZMÁN ZURRIARAIN, Roberto. *Técnicas de reproducción humana asistida: determinación legal de la filiación y usuarias en el derecho comparado*. Cuadernos de bioética. 2011, núm. 2. ISSN: 1132-1989.
- IGAREDA GONZÁLEZ, Noelia. *El derecho a conocer los orígenes biológicos versus el anonimato en la donación de gametos*. Derechos y Libertades: 2014, núm. 31. Pp. 227 – 249. ISSN: 1133-0937.
- LALOS, A; DANIELS, K; .GOTTLIEB, C; LALOS, O. *Recruitment and motivation of semen providers in Sweden*. Human reproduction. 2003, vol.18, num 1. pp. 212-216. ISSN: 0268-1161.
- LAMM, Eleonora. *La importancia de la voluntad procreacional en la nueva categoría de filiación derivada de las técnicas de reproducción asistida*. Revista de Bioética y Derecho 2012, núm 24. Pp. 76-91. ISSN: 1886-5887.

- MAGALDI, Núria. *Derecho a saber, filiación biológica y administración pública*. Madrid: Marcial Pons, 2004. ISBN: 84-9768-141-X.
- PANTALEÓN PRIETO, Fernando. *Técnicas de Reproducción Asistida y Constitución*. Revista del Centro de Estudios Constitucionales. 1993, núm 15. pp. 129-160. ISSN: 0214-6185.
- QUESADA GONZÁLEZ, Mª Corona. *El derecho (¿constitucional?) a conocer el propio origen biológico*. Anuario de derecho civil. 1994, Vol.47, nº 2. pp. 245-302. ISSN: 0210-301X.
- RAVELLAT BALLESTÉ, Isaac. *Derecho de la persona. Acogimiento y adopción, discapacidad e incapacitación, filiación y reproducción asistida, personas mayores, responsabilidad penal del menor y otras cuestiones referidas a la persona como sujeto de derecho*. Barcelona, Bosch: 2011. ISBN: 978-84-9790-839-9.
- RIVERO HERNÁNDEZ, Francisco. *De nuevo sobre el derecho a conocer el propio origen: el asunto Odièvre (sentencia del Tribunal Europeo de Derechos Humanos de 13 de febrero de 2003)*. Actualidad civil. 2003, núm. 2. p. 593-632, p. 621. ISSN: 0213-7100.
- RIVERO HERNÁNDEZ, Francisco. *La constitucionalidad del anonimato del donante de gametos y el derecho de la persona al conocimiento de su origen biológico*. 2004, Vol. 103, núm. 1. pp. 105-134. ISSN: 1575-0078.
- RIVERO HERNÁNDEZ, Francisco. *La filiación en Cataluña en el momento actual*. Quaderns de ciències socials, núm 6, 1984. ISSN: 1696-1676.
- ROMERO CALOMA, Aurelia María. *Identidad genética frente a intimidad*. Barcelona: J.M Bosch Editor, 2009. ISBN: 84-7698-890-7.

- RUIZ SÁENZ, Ángela. *El anonimato del donante en los supuestos de reproducción humana asistida*. Derecho y Salud. 2013, núm. 23. Pp. 152 a 158. ISSN: 1133-7400.
- SANTAMARÍA SOLÍS, Luis. *Aspectos bioéticos de las técnicas de reproducción asistida*. Revista Cuadernos de bioética 2000, núm 41. Pp. 37-47. ISSN: 1132-1989.
- SOLER BELTRÁN, Ana Cristina. *La cuestión del anonimato del donante de gameto* (Comentari a la Sentència del Tribunal Constitucional de 17 de juny de 1999 en resolució del Recurs d'Inconstitucionalitat contra la Llei 35/1988 sobre tècniques de reproducció assistida). Artículos doctrinales: Derecho civil. 2002. pp. 1-8.
- TAMAYO HAYA, Silvia. *Hacia un nuevo modelo de filiación basado en la voluntad de las nuevas sociedades contemporáneas*. Revista Digital Facultad de Derecho. 2013, núm 6. pp. 261-316. ISSN: 1989-6085.
- THÉRY, Irène. *El anonimato en las donaciones de engendramiento: filiación e identidad narrativa infantil en tiempos de descasamiento*. Revista de Antropología Social. 2009, núm 18, pp. 21-42. ISSN: 1131-558X.
- TURNER SAELZER, Susan; MOLINA PEZOA, Marcia; MOMBERG URIBE, Rodrigo. *Técnicas de reproducción asistida. Una perspectiva desde los intereses del hijo*. Revista de Derecho. 2000, Vol. XI. pp. 13-26. ISSN: 0718-0950.
- VICTORIA FAMÁ, María. *El derecho a la identidad del hijo concebido mediante técnicas de reproducción humana asistida en el proyecto de código civil i comercial de la nación*. Lecciones y Ensayos. 2012, núm. 90. Pp. 171-195. P. ISSN: 2362-4620.

- VIDAL PRADO, Carlos. *El derecho a conocer la filiación biológica (con especial atención a la filiación materna)*. Revista jurídica de Navarra. 1996, núm. 22. pp. 265-282. ISSN: 0213-5795.

➤ **Notícies:**

- ALGAÑARAZ, Julio. *Fertilización asistida en Italia: la Corte se enfrenta a la Iglesia*. CLARÍN. 9 d'abril de 2014.
- Gran Bretaña suprime el anonimato para los donantes de gametos. A los 18 años, los hijos podrán exigir que se les revele la identidad de sus padres "genéticos". Bioéticaweb. 26 d'abril de 2005.
- MORENO, Ricardo. Polémico proyecto de ley en Suecia sobre inseminación artificial. EL PAÍS. 30 març de 1984.
- PARTS, Jaime. Donar esperma no es ser padre (de momento). EL PAÍS. 22 de novembre de 2010.

➤ **Pàgines web:**

- FIV Recoletos. Reproducció Assistida.
<http://www.fivrecoletos.com/reproduccion-asistida-o-adopcion-diferentes-opciones-para-las-madres-solteras/>. Consulta: 1 d'abril de 2015.
- Clínica California Cryobank.
<http://www.criobanco.com/Por-Que-CCB/Elegir-un-Banco-de-Esperma/>.
Consulta: 7 d'abril de 2015.

➤ **Jurisprudència citada:**

- AAP Barcelona (Secció Civil núm. 18) núm. 77/2001 de 11 de març de 2002 (AC 2002\984). Ponent: Il·lm. Sr. D Enrique Anglada Fors.
- Resolució de la Direcció General del Registre i Notariat, de 25 d'octubre de 1985.
- SAP de Barcelona (secció 12^a) de 23 de setembre de 2002. (Auto JUR/2003/21720). Ponente: Il·lm. Sr. D José Luis Valdivieso Polaino.
- SAP Saragossa (secció 5^a) de 27 de maig de 2005. (JUR 2005/133555). Ponent: Il·lm. Sr. D. Juan Ignacio Medrano Sánchez.
- STC (Sala 1^a) núm. 70/2009 de 23 de març de 2009. (RTC 2009\70). Ponent: D. María Emilia Casa Baamond.
- STC (Sala 2^a) núm. 231/1988 de 2 de desembre de 1988. (RTC 1988/231). Ponent: Don Luis López Guerra.
- STC núm. 116/1999 de 17 de juny de 1999. (RTC/1999/116). Ponent: Don Pablo García Manzano.
- STEDH Cas Gaskin v. Regne Unit (núm. 10454/1983) de 7 de juliol de 1989.
- STEDH Cas Godelli v. Itàlia (núm. 33783/2009) de 25 de setembre de 2012.
- STEDH Cas Mikulic v. Croàcia (núm. 53176/1999) de 7 de febrer de 2002.
- STEDH Cas Odièvre v. França (núm. 42326/98) de 13 de febrer de 2003.
- STEDH Cas Rocío Menéndez García v. Espanya (núm. 21046/2007) de 5 de maig de 2009.

- STS (Sala Civil) de 26 de gener de 1993 (RJ 1993\364). Ponent: Il·lm. Sr. D. Teófilo Ortega Torres.
- STS (Sala Civil) núm. 776/1999 de 21 setembre de 1999 (RJ 1999\6944). Ponent: Excm. Sr. José Almagro Nosete.

➤ **Legislacions citades:**

- “A propos de la proposition de loi relative à la possibilité de lever l’anonymat des donneurs de gamètes”, comunicat emès per l’Acadèmia de Medicina el 10 de octubre de 2006.
- Carta Europea dels Drets del Nen de 21 de setembre de 1992 (DOCE nº C 241).
- Codi Civil Francès. Code Civil Français.
- Codi de Salut francès de juliol de 2001. Code de la santé publique no. 2001-588, Juillet 2001.
- Constitució Federal suïssa de 18 de abril de 1999. Constitution Fédérale de la Confédération suisse du 18 avril 1999 (Etat le 3 mars 2013).
- Convenció sobre els Drets del Nen, adoptada per l’Assemblea General de las Nacions Unides el 20 de novembre de 1989. (BOE, 32 de desembre de 1990, núm.313, pp. 38897-38904).
- Conveni Europeu en matèria d’adopció de menors, d’Estrasburg el 27 de novembre de 2008. (BOE, 13 de juliol de 2011, núm. 167, p. 77734).

- Conveni per a la Protecció dels Drets Humans i les Llibertats Fonamentals (CEDH) signat a Roma el 4 de novembre de 1950. (BOE, 10 de octubre de 1979, núm. 243, pp. 23564 a 23570).
- Conveni relatiu a la protecció del nen i a la cooperació en matèria d'adopció internacional, fet a La Haya el 29 de maig de 1993. (BOE, 1 d'agost de 1995, núm. 182, pp. 23447 a 23454).
- Decret de 14 de novembre de 1958 pel que se aprova el Reglament de la Llei del Registre Civil. BOE, 11 de desembre de 1958, núm 296, pp. 10977 a 11004.
- Informe Warnock, elaborat per la Comissió per a l'Estudi de la Fertilització Humana i la Embriologia en l'any 1984.
- Ley sobre Biotecnología de 5 de desembre de 2003. Bioteknologiloven av 2003.
- Llei 14/2006, de 26 de maig, sobre Tècniques de Reproducció Humana assistida. BOE, 27 de maig, núm 126, pp. 19947 a 19956.
- Llei 20/2011, de 21 de juliol, del Registre Civil. BOE, de 22 de juliol de 2011, núm. 175. Pp. 81468 a 81502.
- Llei 25/2010, de 29 de juliol, del Llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i a la família. BOE, 21 d'agost de 2001, núm. 203. DOGC de 5 d'agost de 2010, núm. 5686.
- Llei 35/1988, de 22 de novembre, sobre Tècniques de Reproducció Assistida. BOE, 24 de novembre de 1988, núm 282, pp. 33373 a 33378.
- Llei 54/2007, de 28 de desembre, d'Adopció Internacional. BOE, 29 de desembre de 2007, núm. 312, pp. 53676 a 53686.

- Llei anglesa sobre fertilitat humana i embriologia de 2008. Human Fertilisation and Embryology Act 2008.
- Llei austríaca de medicina reproductiva de 4 de juny de 1992. Fortpflanzungsmedizingesetz am 4 juni 1992.
- Llei britànica sobre fertilitat humana i embriologia de 1990. Human Fertilisation and Embryology Act 1990.
- Llei de reproducció humana assistida. *Human Assisted Reproductive Technology Act 2004* n. 092.
- Llei de Reproucció Humana assistida del 2004 modificada el 22 de desembre de 2010. Assisted Human Reproduction Act 2004, 2010 SCC 61, [2010] 3 S.C.R. 457.
- Llei de Tractament de la Infertilitat de l'Estat de Victòria. Infertility Treatment Act 1995 No. 63 of 1995.
- Llei federal suïssa sobre la procreació medicament assistida de 18 de desembre de 1998. Loi fédérale sur la procréation médicalement assistée (LPMA) du 18 décembre 1998.
- Llei finlandesa sobre tractaments de reproducció assistida núm 1237/2006 de 22 de desembre. Laki hedelmöityshoidoista 1237/2006, 22 päivänä joulukuuta 2006.
- Llei italiana de reproducció mèdicament assistida de 19 de febrer de 2004. Legge 19 febbraio 2004, n. 40 "Norme in materia di procreazione medicalmente assistita" pubblicata nella Gazzetta Ufficiale n. 45 del 24 febbraio 2004.

- Llei Orgànica 1/1996, de 15 de gener, de Protecció Jurídica del Menor, de modificació parcial del Codi Civil i de la Llei d'Enjudiciament Civil. BOE, de 17 de gener de 1996, núm. 15, pp. 1225 a 1238.
- Llei sobre fecundació artificial de 1996 o Lög um tækniþrjóvgun nr. 55/1996.
- Llei sobre normes de conservació, gestió i facilitació de dades de donants en la fecundació artificial de 25 d'abril de 2002. Wet donorgegevens kunstmatige bevruchting van 25 april 2002.
- Llei sueca sobre inseminació de 1984. Reemplaçada per la Llei sobre integritat genètica del 2006.
- Proposta núm. 90 del Comité Consultatif National d'Ethique: "Accès aux origines, anonymat et secret de la filiation", 24 de novembre de 2005.
- Regulació sobre la fertilitat humana i embriologia de 2004. The Human Fertilisation and Embryology Authority (Disclosure of Donor Information) Regulations 2004, num 1511.

